

Likvor a jeho základní laboratorní vyšetření

Zdeňka Čermáková
OKB FN Brno

Likvor – laboratorní vyšetření

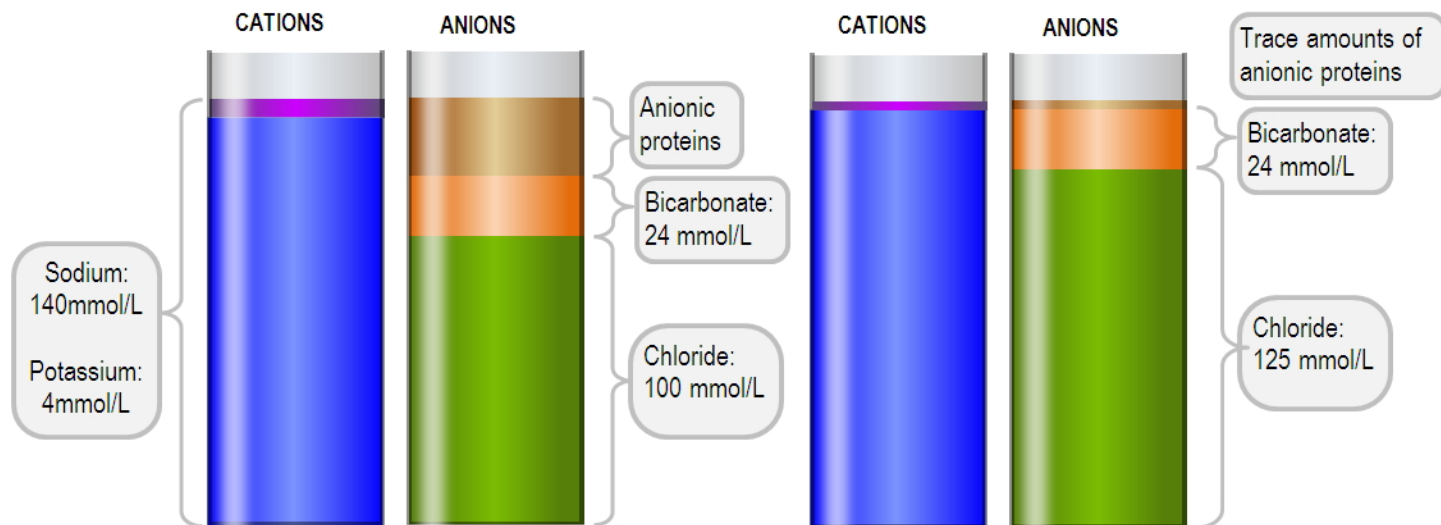

Cytologické
vyšetření

Biochemické
vyšetření

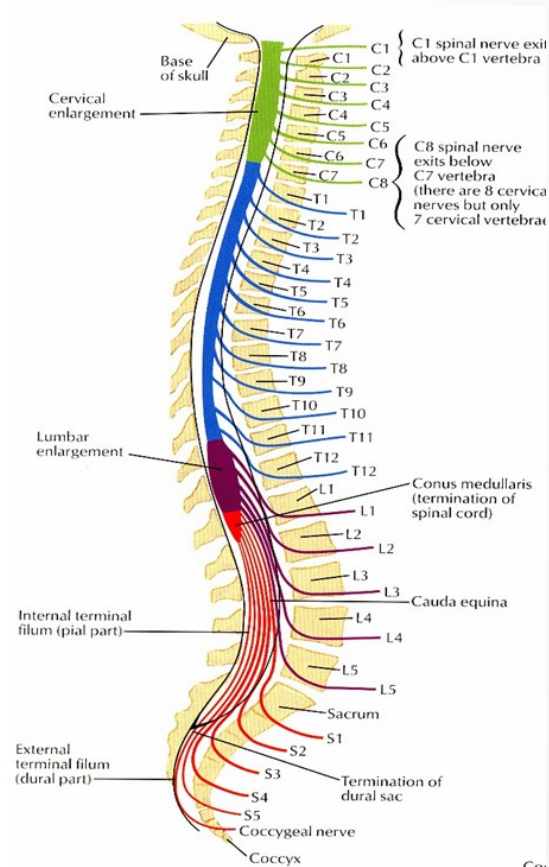
Složení likvoru

	Krev	Likvor
Na ⁺ (mol/l)	140	140
Cl ⁻ (mmol/l)	100	125
Celková bílkovina (g/l)	60-80	0,15 – 0,40
IgG (g/l)	6-16	0,040
Glukóza (mmol/l)	5,6	2/3 glykemie

Cytologické vyšetření likvoru

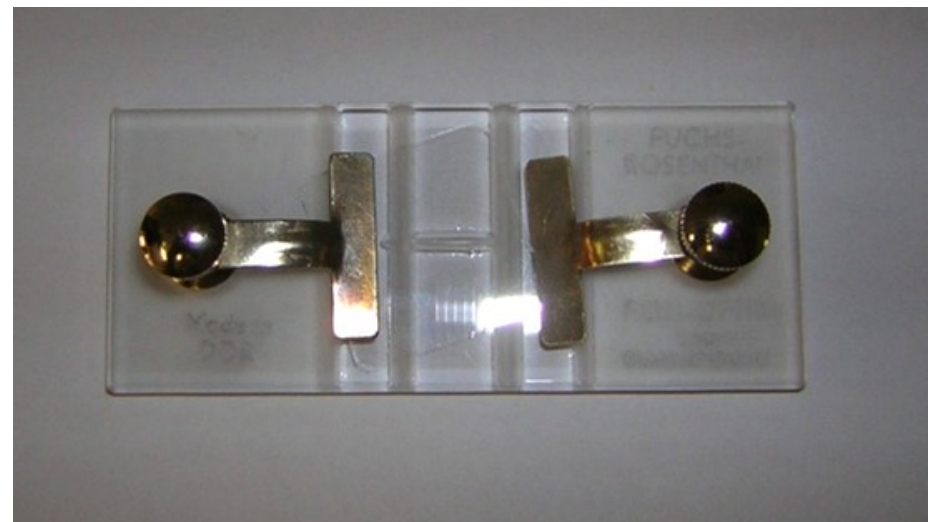
- Kvantitativní – počet buněk
- Kvalitativní – diferenciální rozpočet
- Cytologické nálezy typické pro
  - Fysiologický nález
  - Infekční záněty (neuroinfekce)
    - serózní
    - bakteriální
  - Krvácení
- Ukázky netypických nálezů

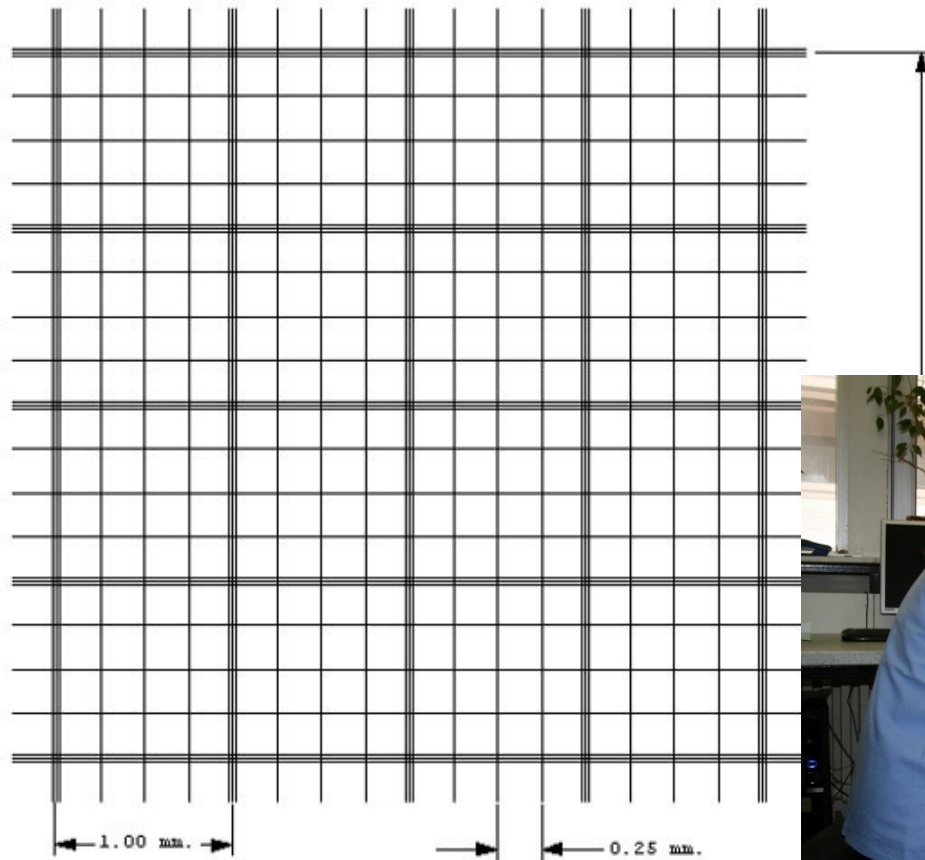
Kvantitativní stanovení

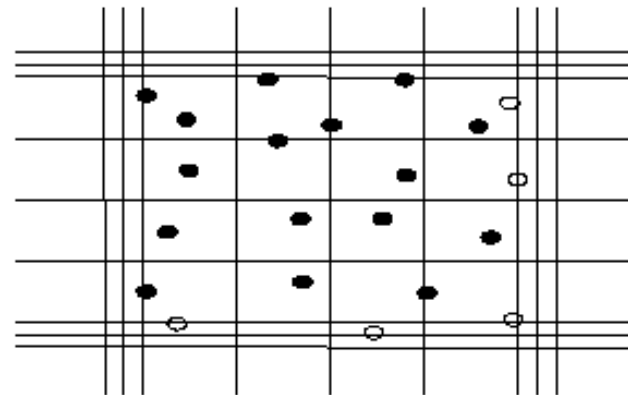
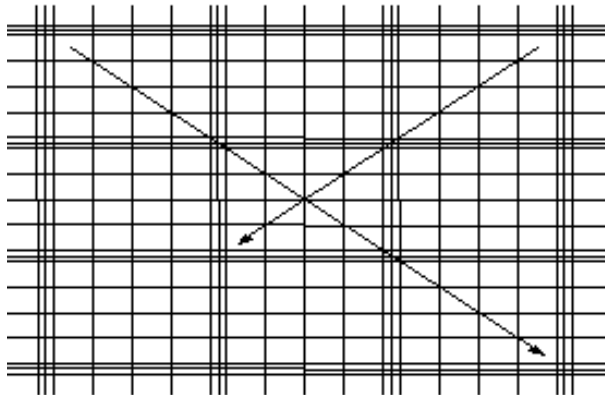
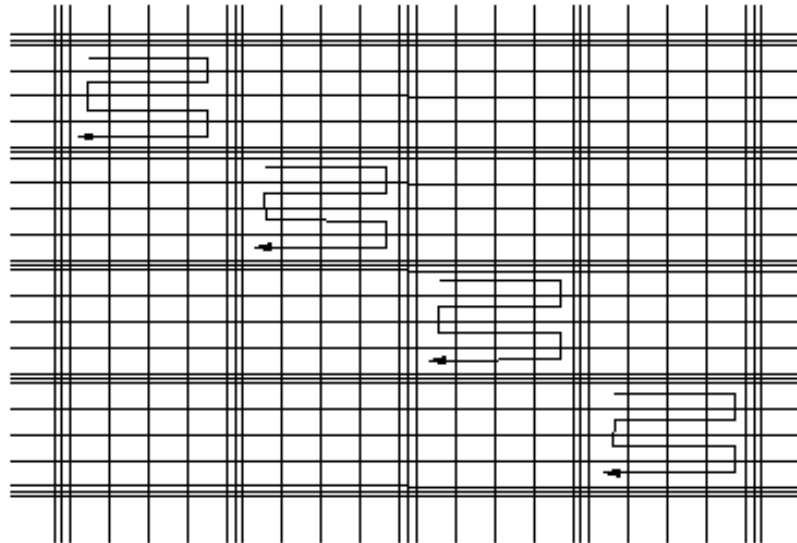
- Fuchs Rosenthalova komůrka (objem 3 μl)
- Počet elementů/ μl
- Barvení roztokem kyselá methylvioleti
- Málo spolehlivá diferenciacce jaderných elementů
- Referenční meze : 0-3(5) elementy/ μl
- Preamalytické podmínky

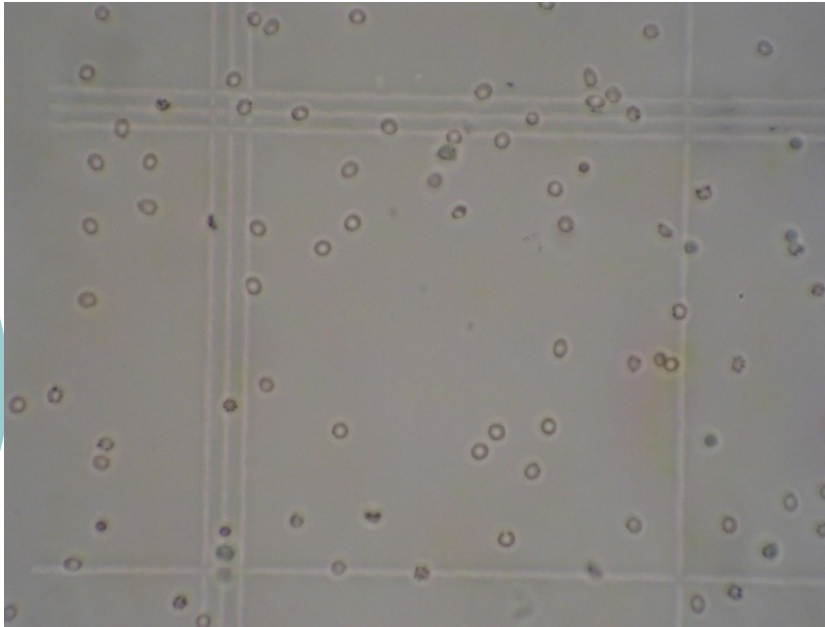

Fuch-Rosenthalova komůrka

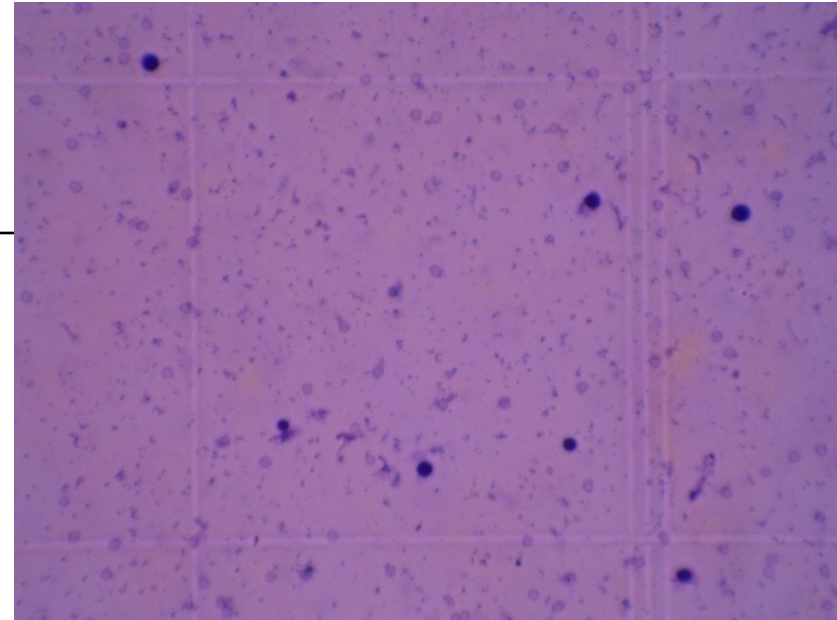

Kvantitativní stanovení

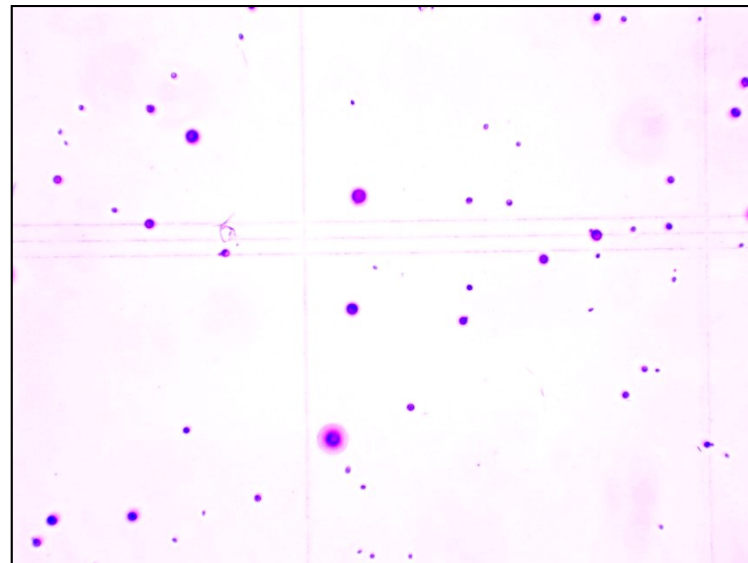

nativ

Po obarvení kyselou metylvioletí

Fuchs-Rosenthalova komůrka
Zvětšení 200x

Způsob provedení Kvalitativní stanovení

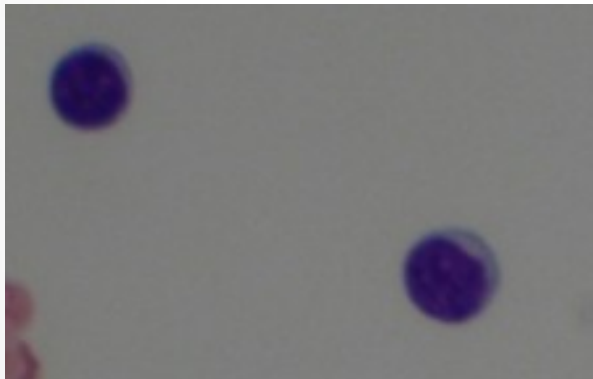

- Trvalý cytologický preparát
- Cytocentrifugace
- Základní barvení
- Cytologická diagnostika – zhodnocení zastoupení jednotlivých buněčných typů, funkční stav buněk

Fyziologický nález

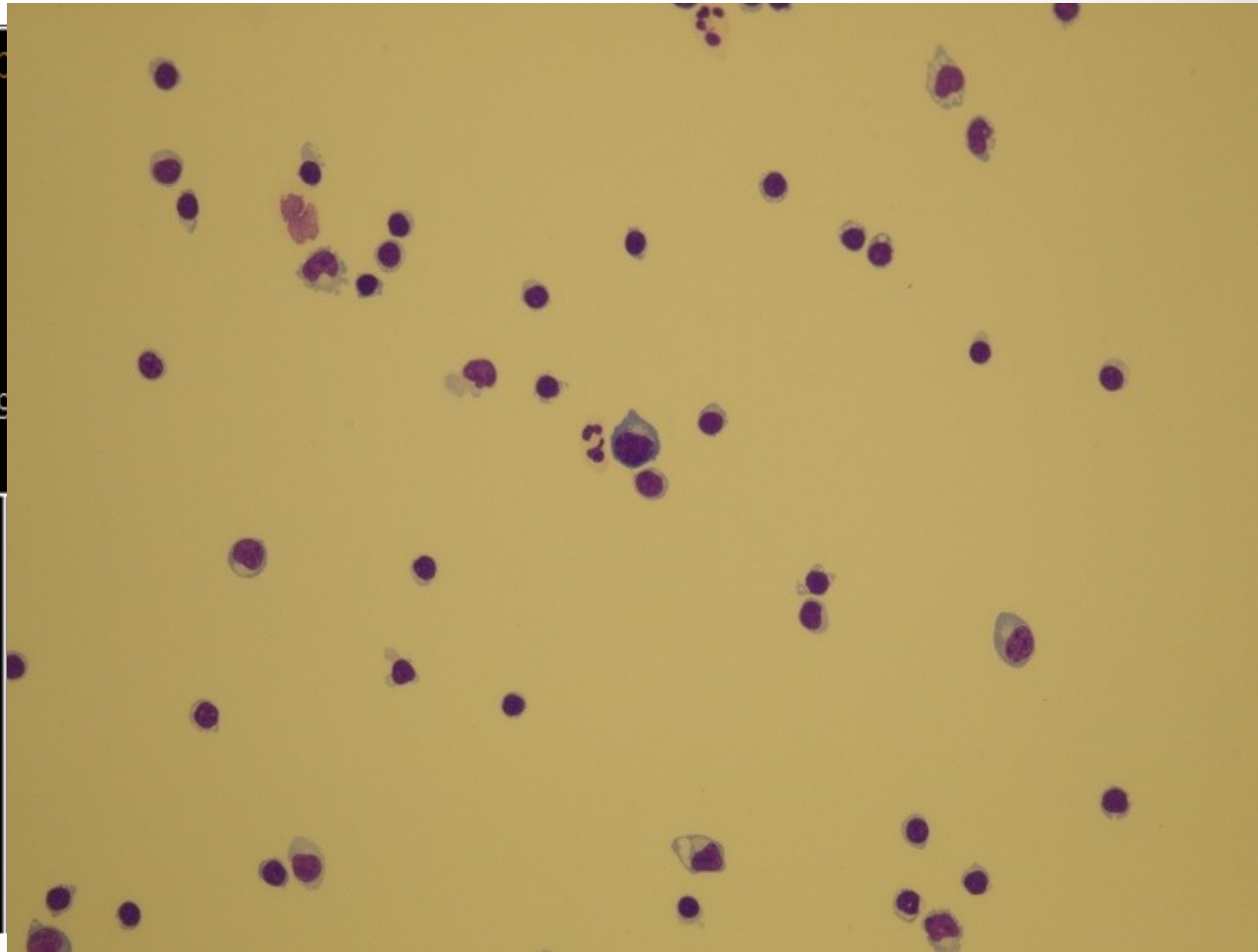
- Oligocytóza 0-3buňky/ul
- Lymfocyty 50-80%, monocyty 20-50%
- Převaha klidových forem

Serózní neuroinfekce

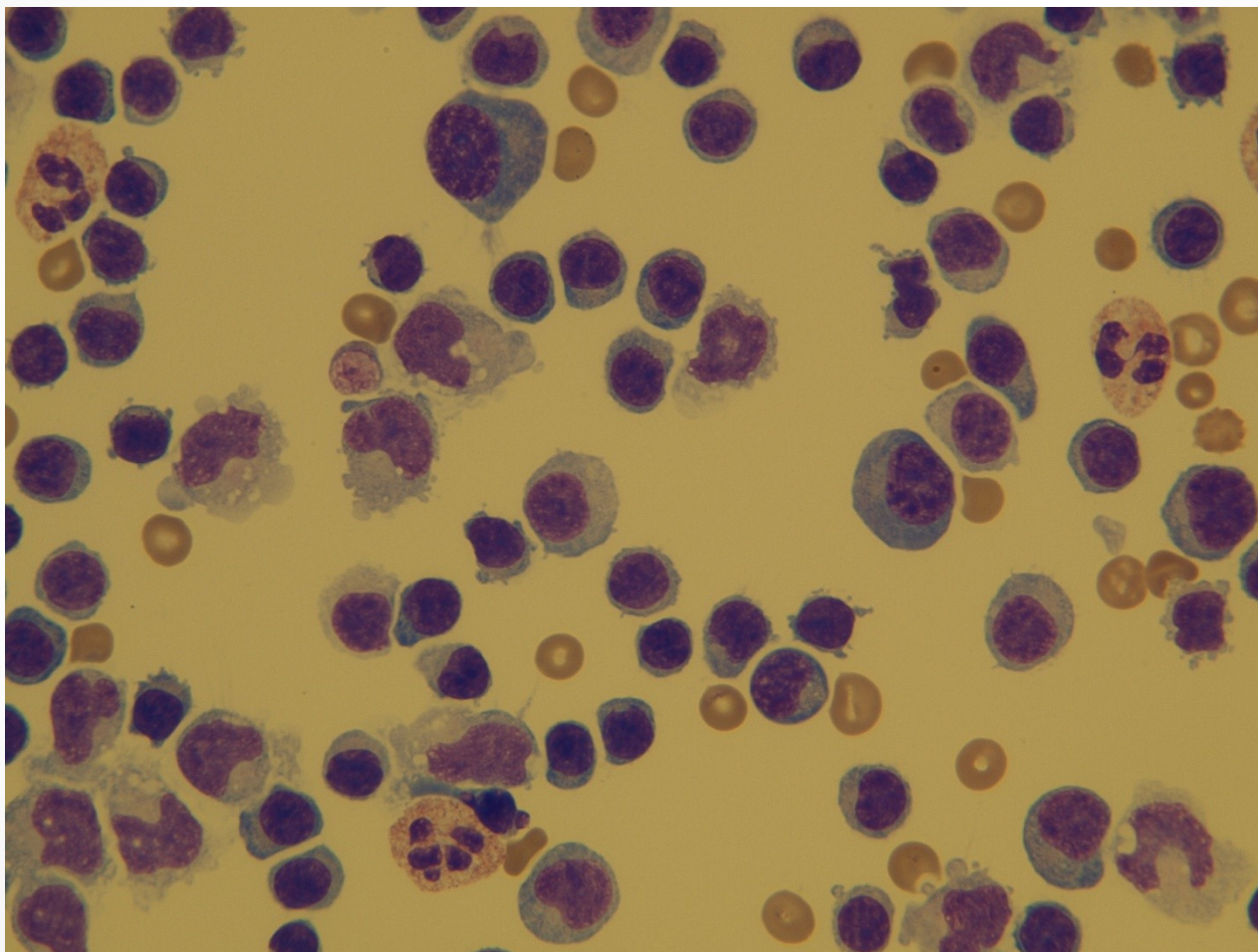
Číslo, datum.. 3790/01/0
Oddělení..... 1312
Rodné číslo..
Jméno.....
Diagnóza.....A692
Pojišťovna...201
Lékař.....72100041
Komentář.....
Dat.nar. 6/11/19
VYŠETŘENÍ.....

Gluk= 5.4	MPre=čirý, b
Alb = 47.9	MPo =čirý, b
IgG = 9.14	Hbpr=negativ
IgM = 1.48	Hbpo=negativ
IgA = 1.34	mono= 30.3+
SIH = 4.00	poly= 0.0-
SIL = 2.00	ery = 0.7
SII = 13.00	lymf= 80
CSFG= 3.6	monc= 15
PrVz= 1.00	n.cr= 0

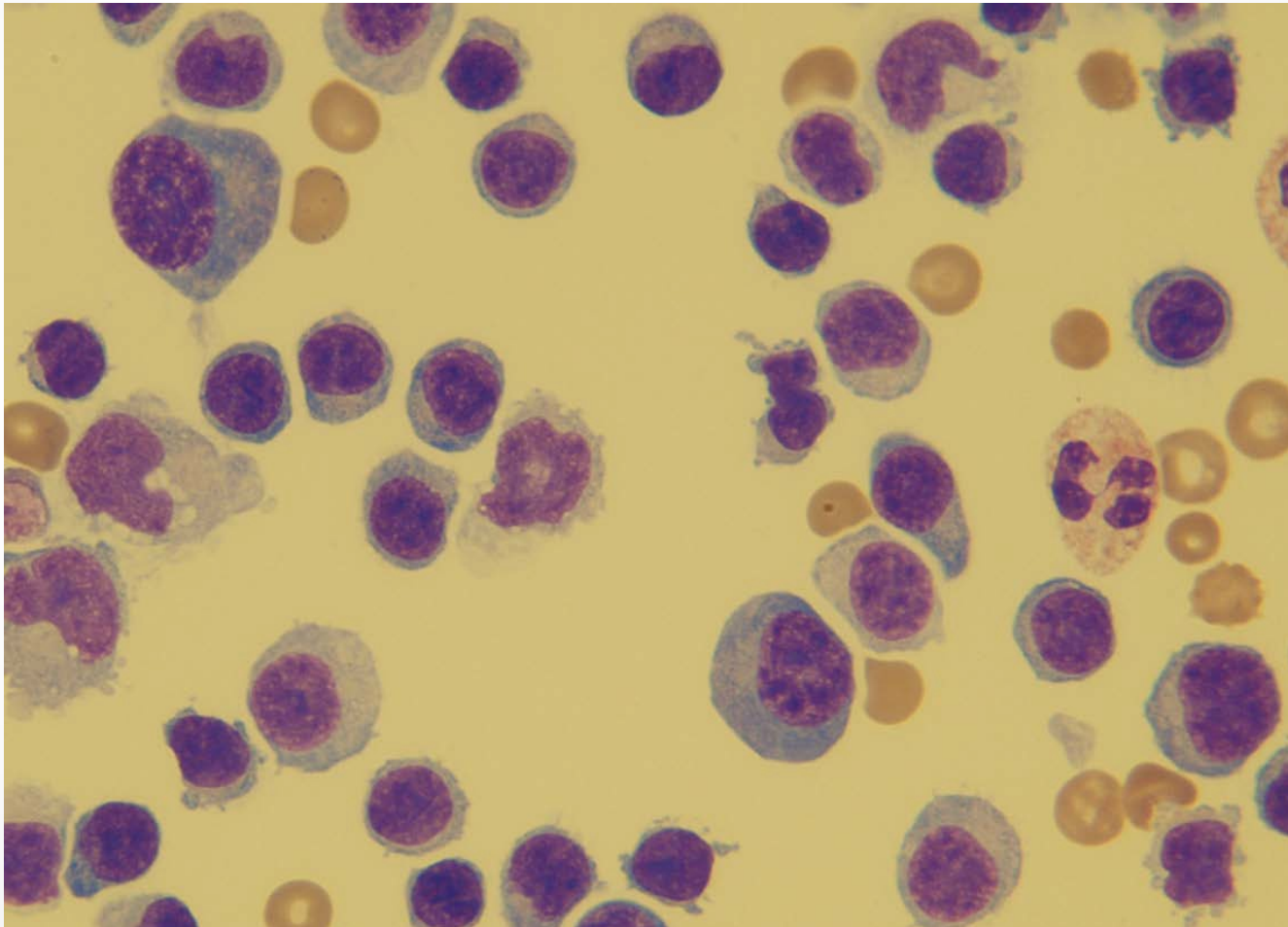
- Zvětšení 200x

Serózní neuroinfekce

● Zvětšení 400x

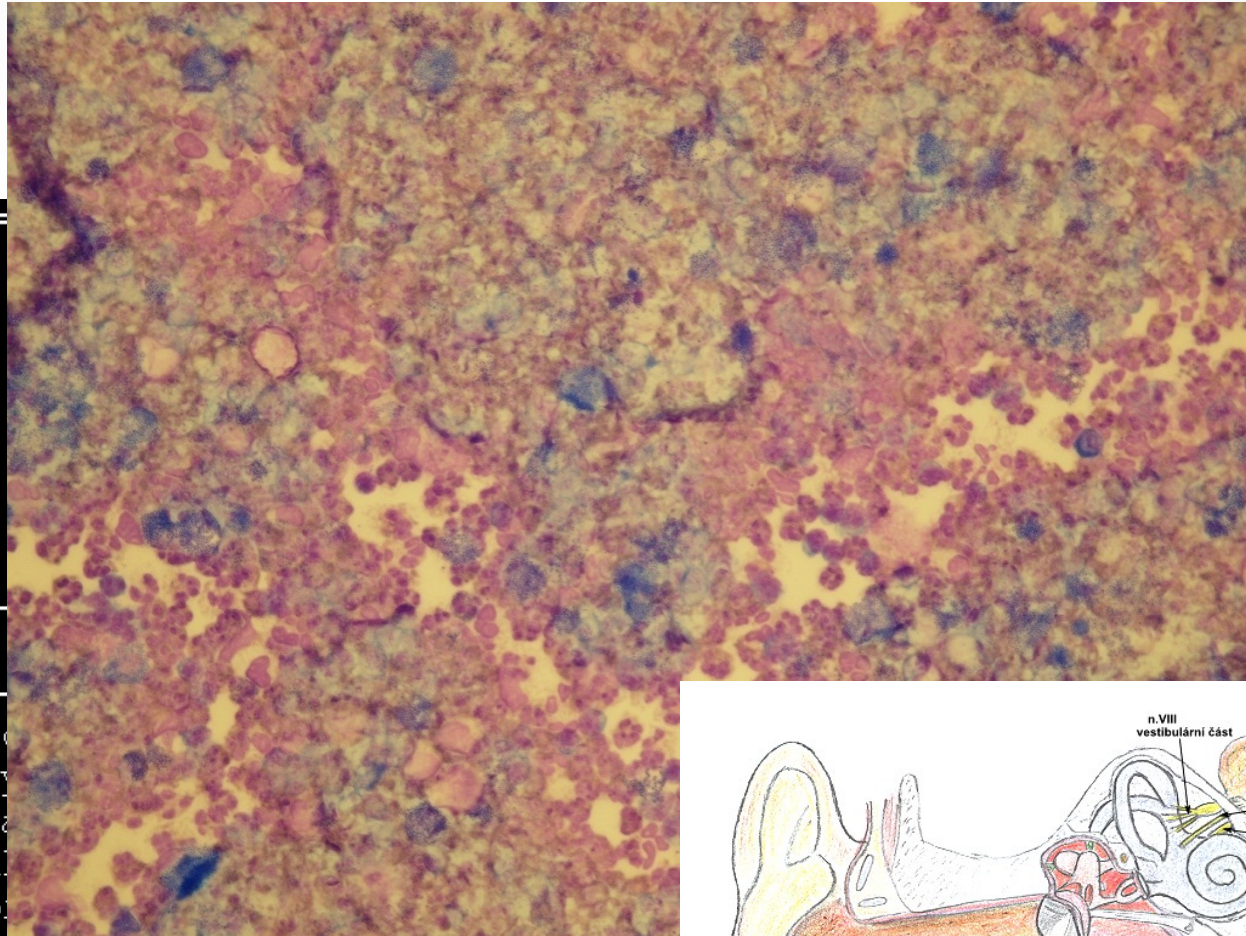
Serózní neuroinfekce

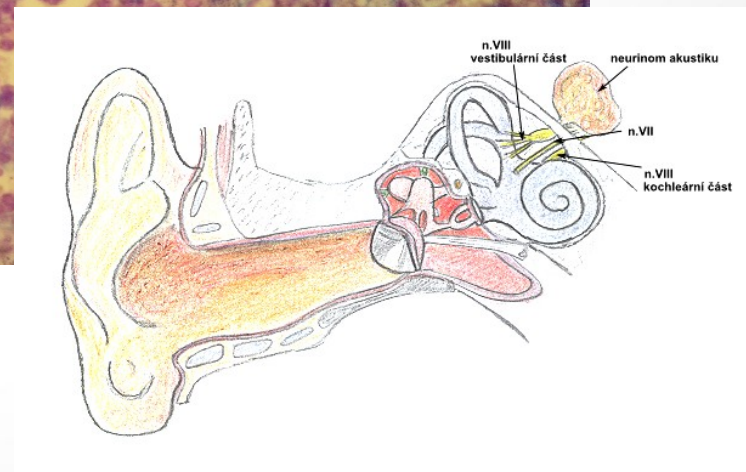
- Zvětšení 1000x

Bakteriální neuroinfekce

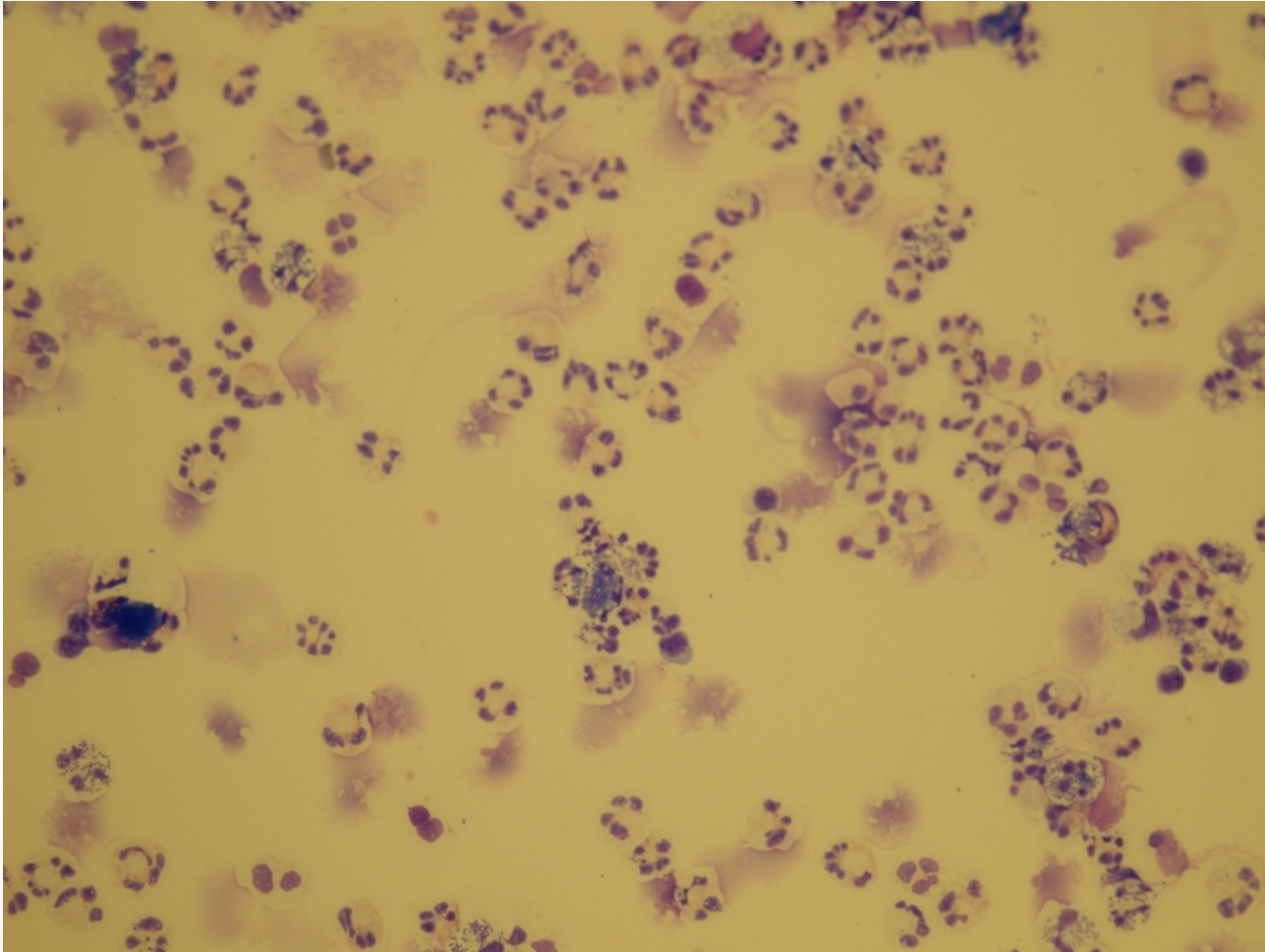
Číslo, datum.
Oddělení....
Rodné číslo.
Jméno.....
Diagnóza....
Pojišťovna..
Lékař.....
Komentář...>
Dat. nar.
VYŠETŘENÍ...

CSFG= 1.3-	n. c.
MPre=zkalený	ery
MPo =čirý, b	pla
Hbpr=+-	ma
Hbpo=negativ	ep
mono= 644.0+	nabb= 0
poly=2577.0+	ERYT= 0
ery = 3.0	SID = 0
lymf= 5	Kval= Purulen
monc= 15	LCB = 0.81+

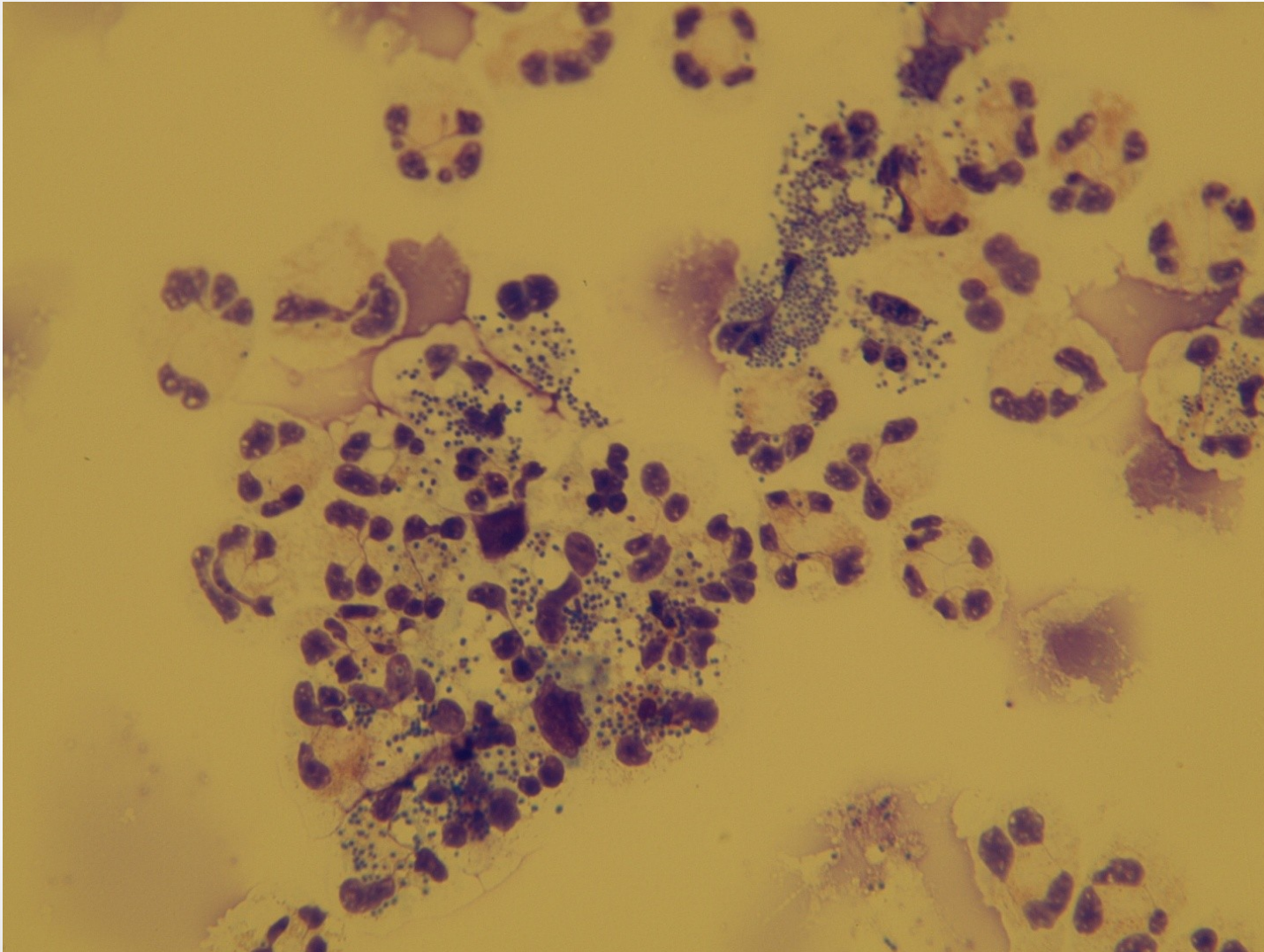

Bakteriální neuroinfekce

Cytospin po naředění (zvětšení 200x)

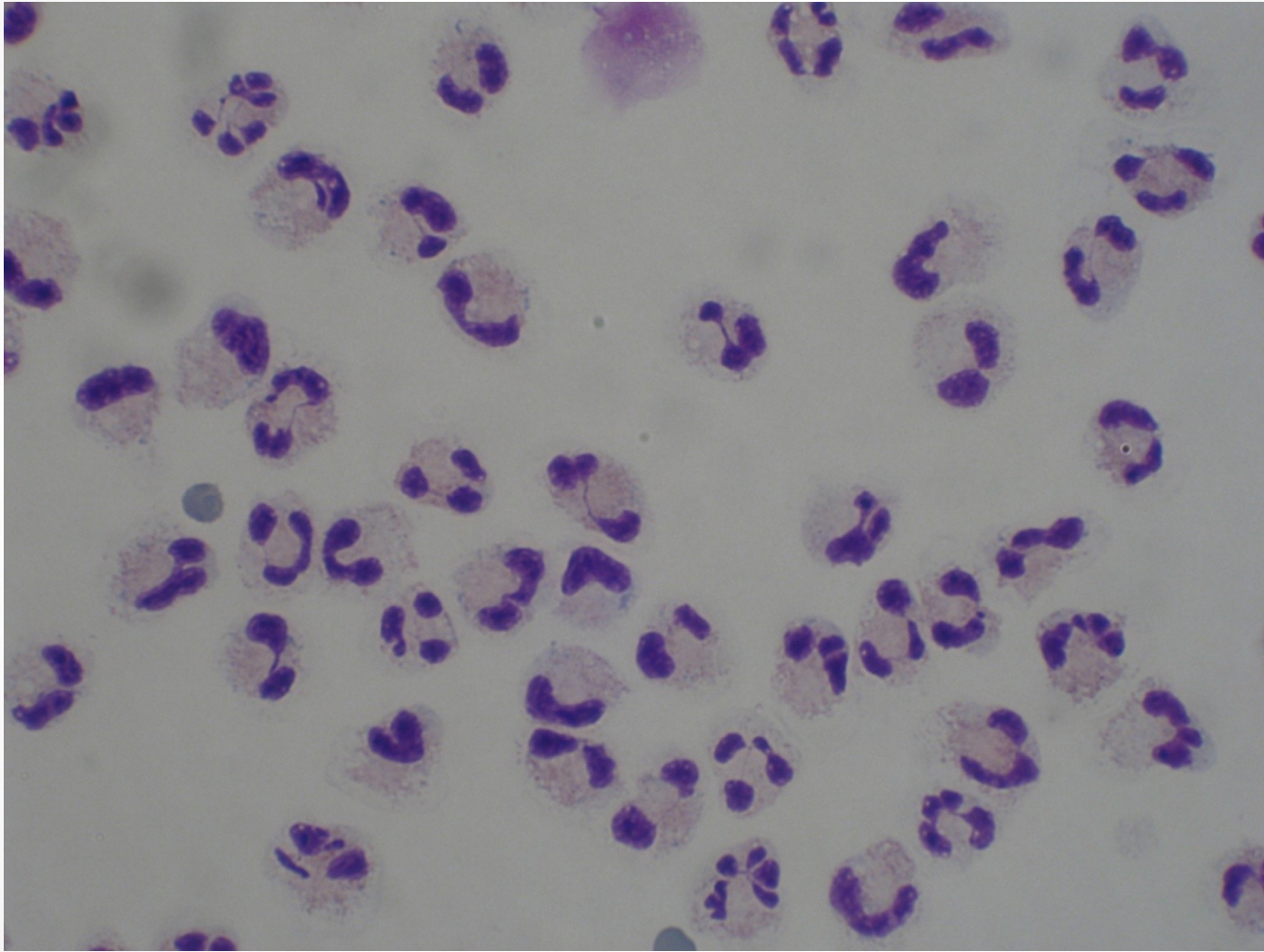
Bakteriální neuroinfekce

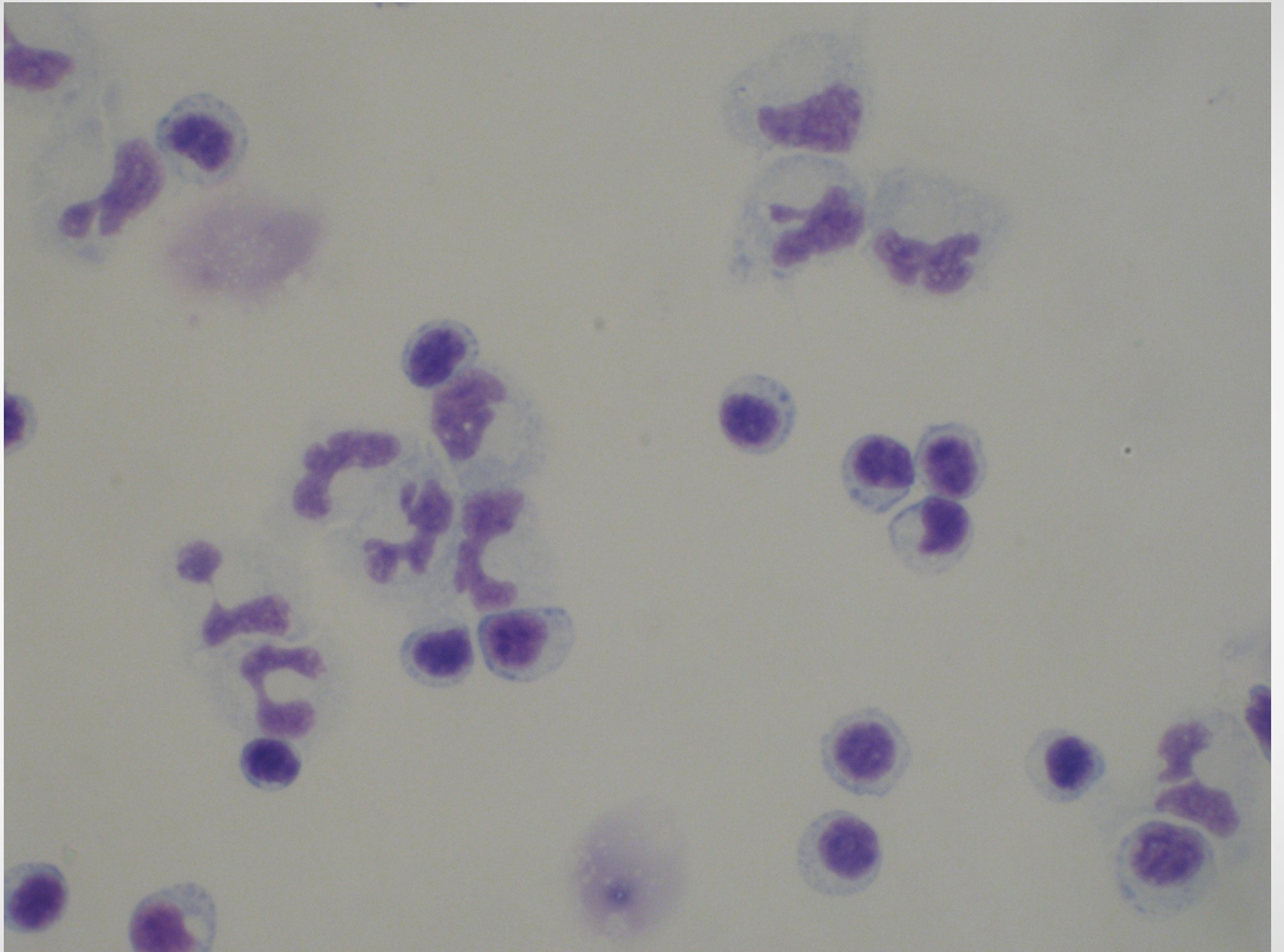
- Cytospin po naředění (zvětšení 400x)

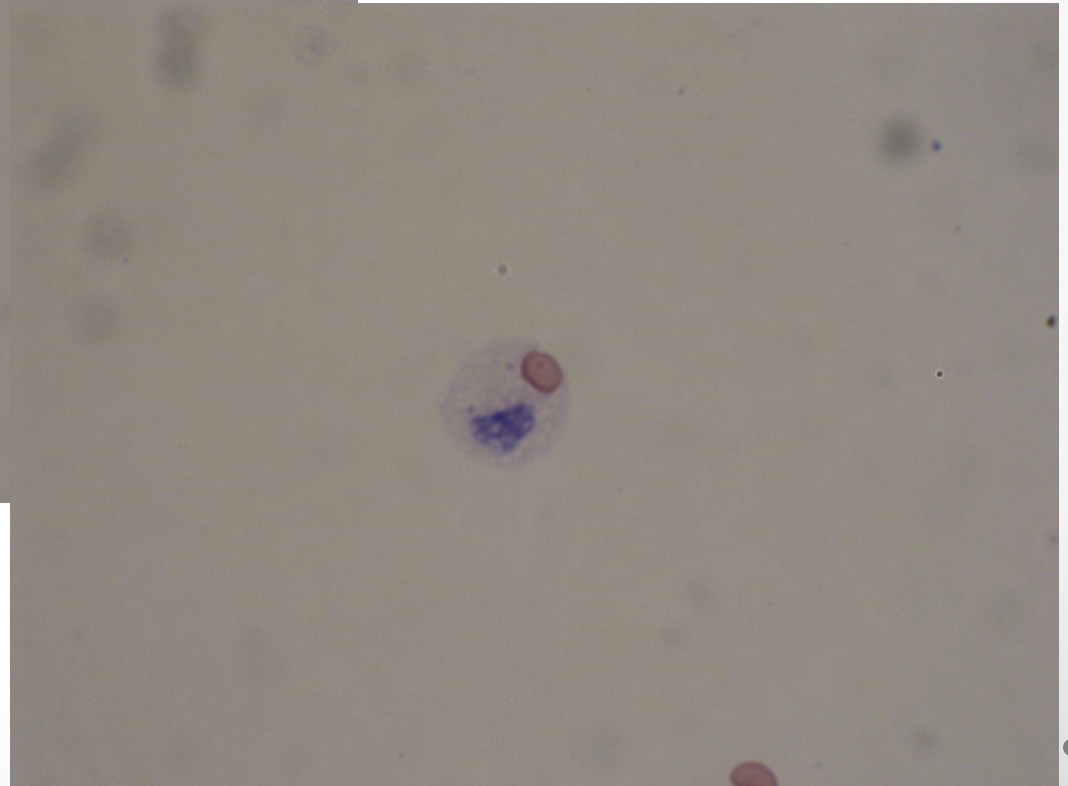
Bakteriální neuroinfekce

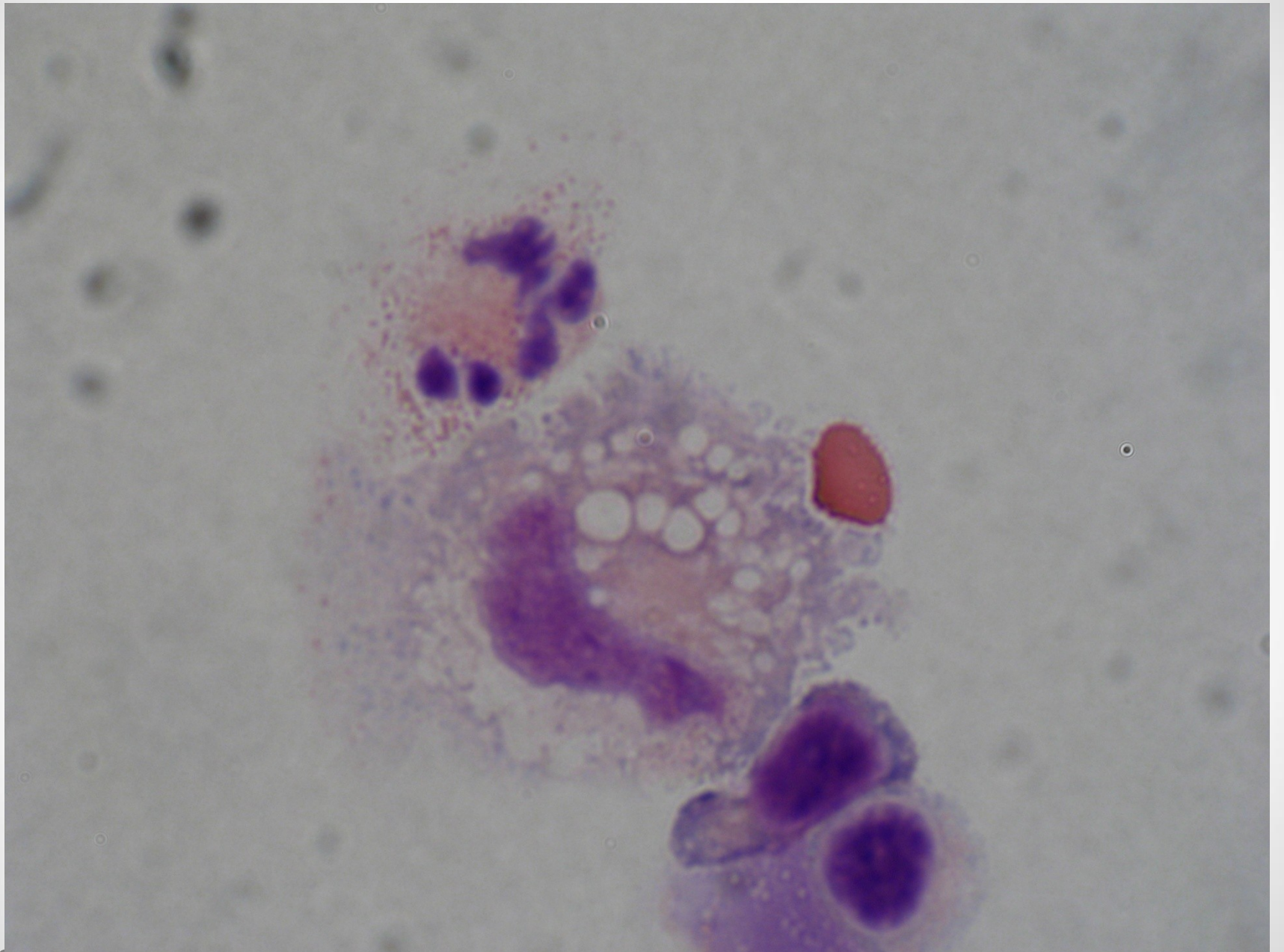

zvětšení 400x

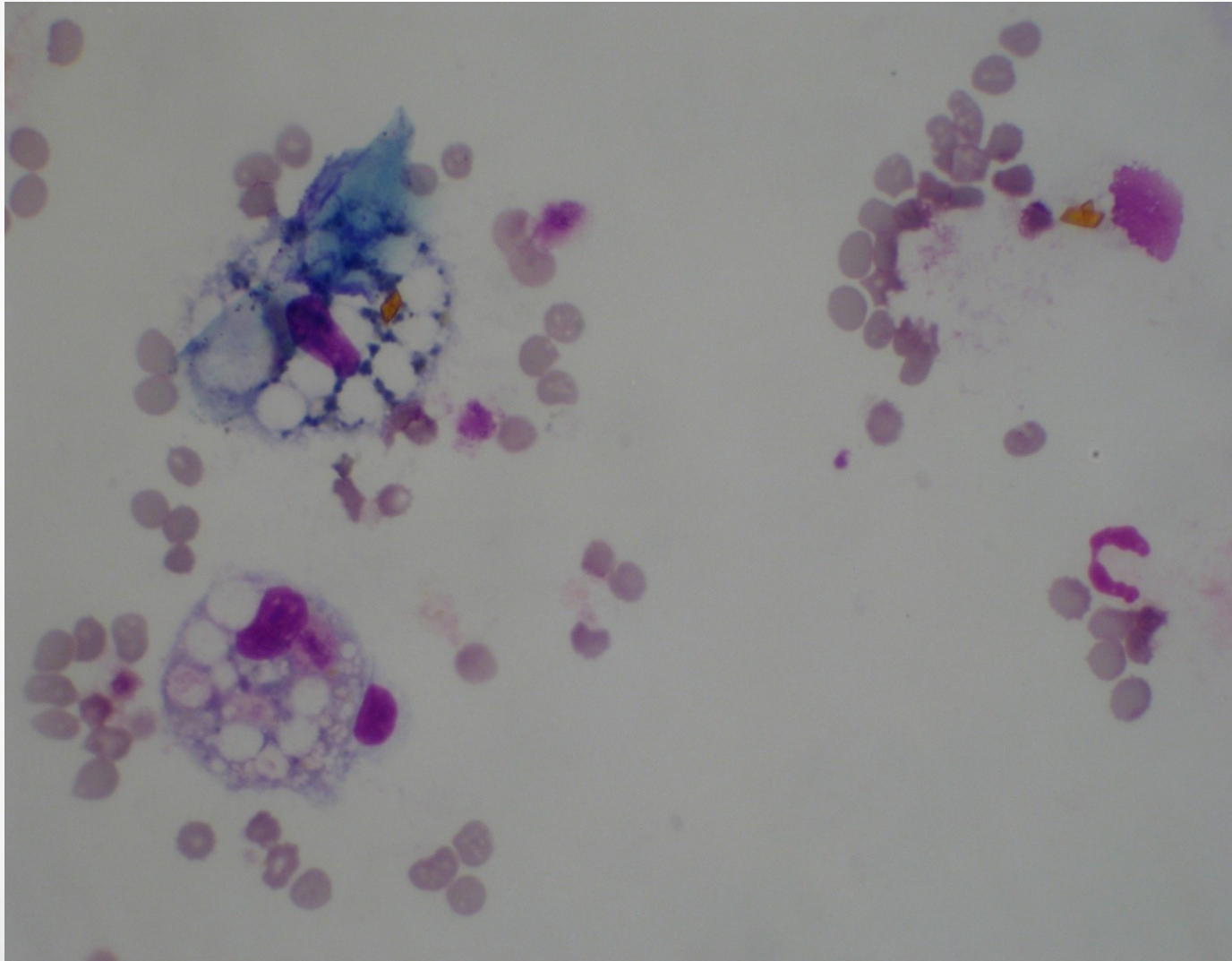

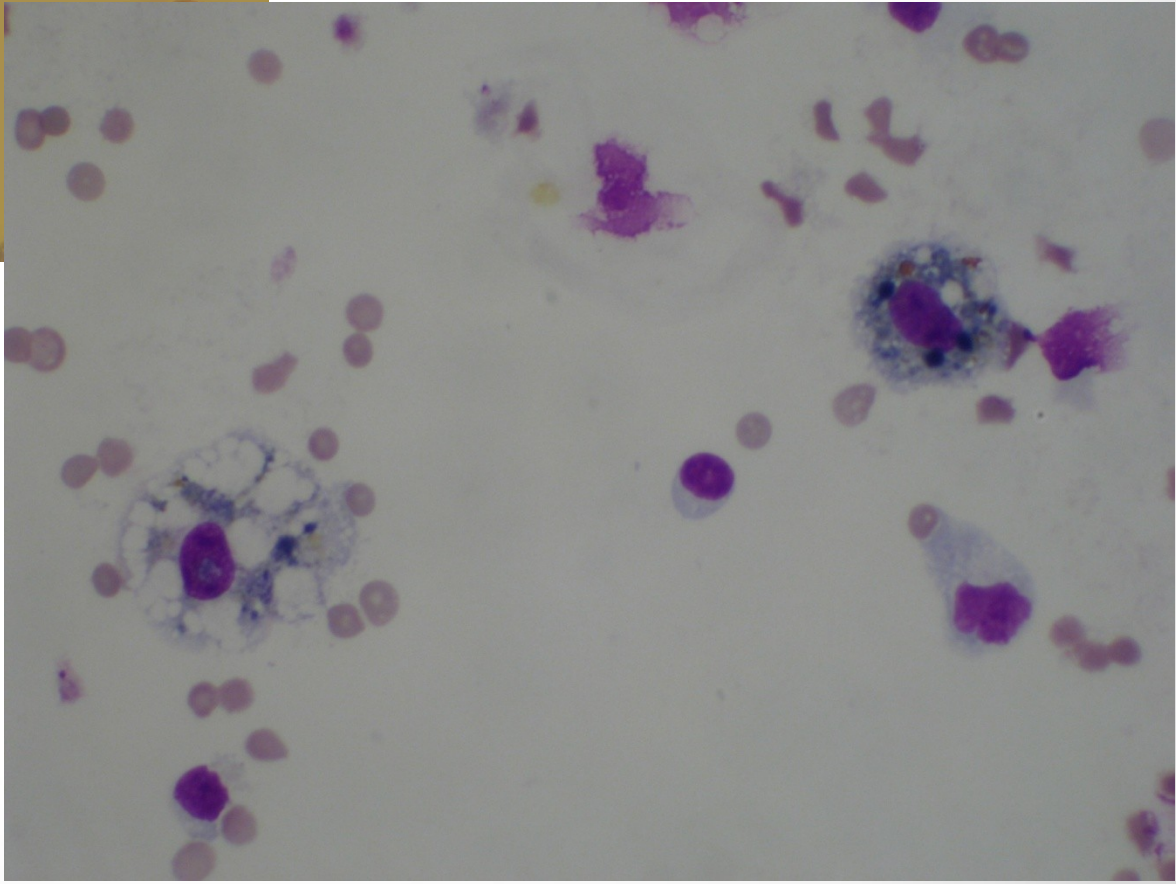
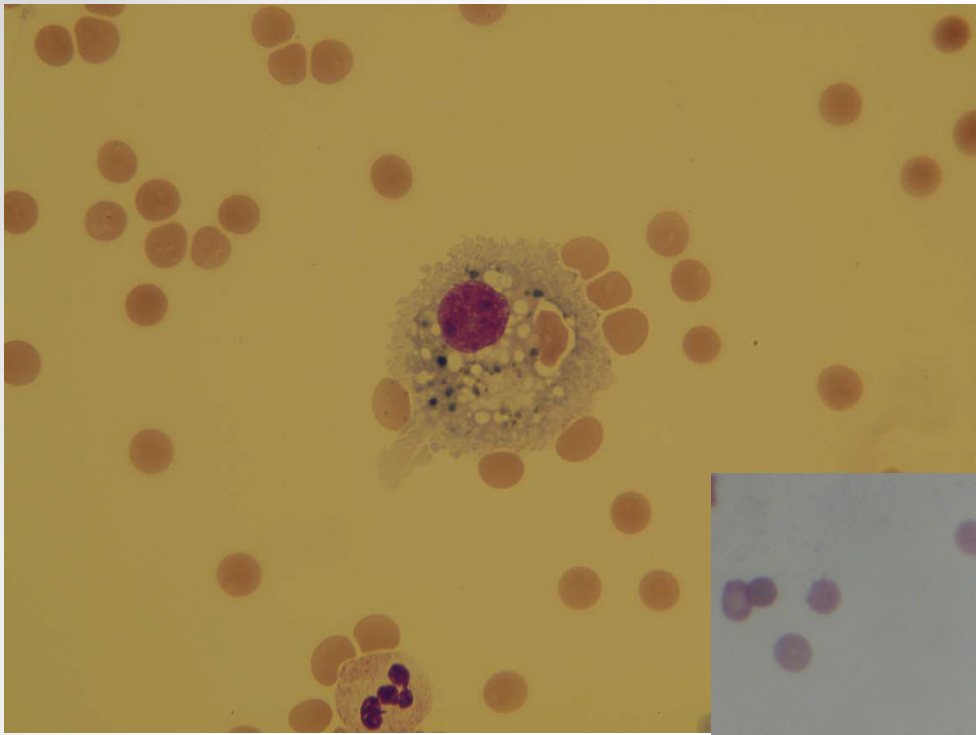
Krvácení čerstvé

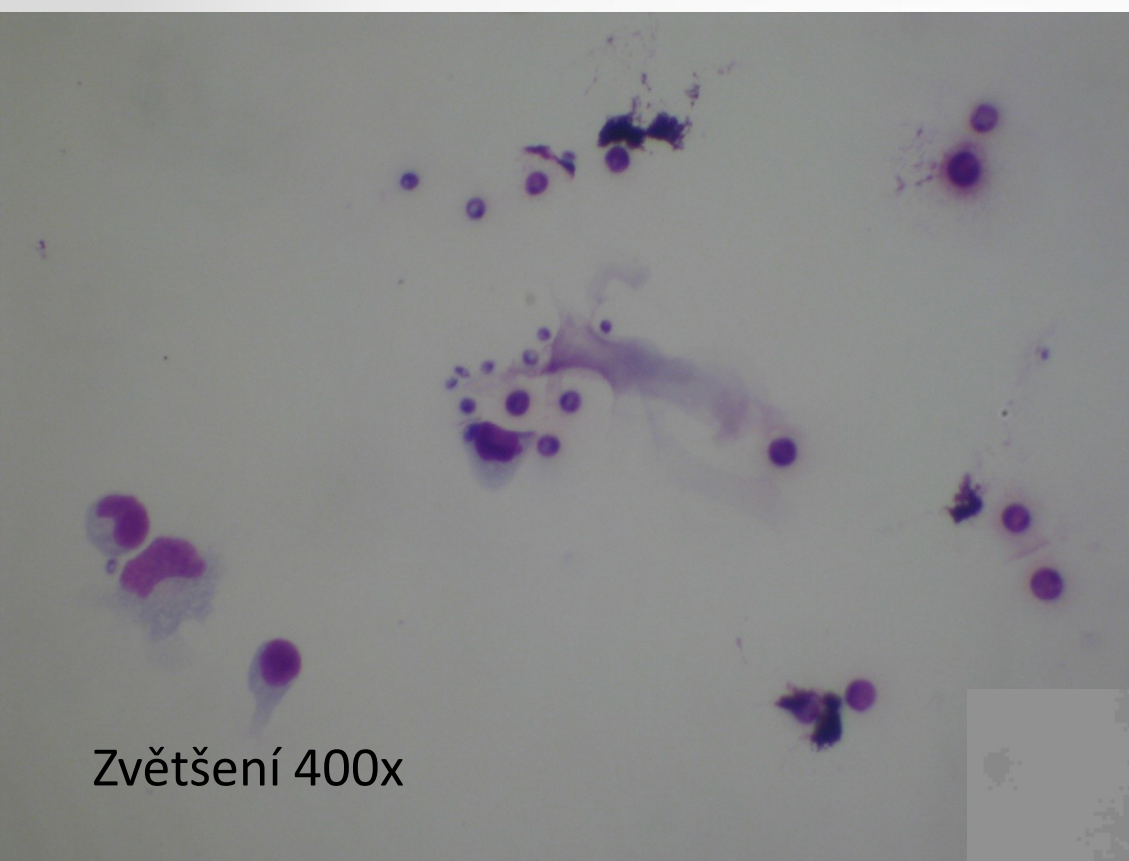

Krvácení starší

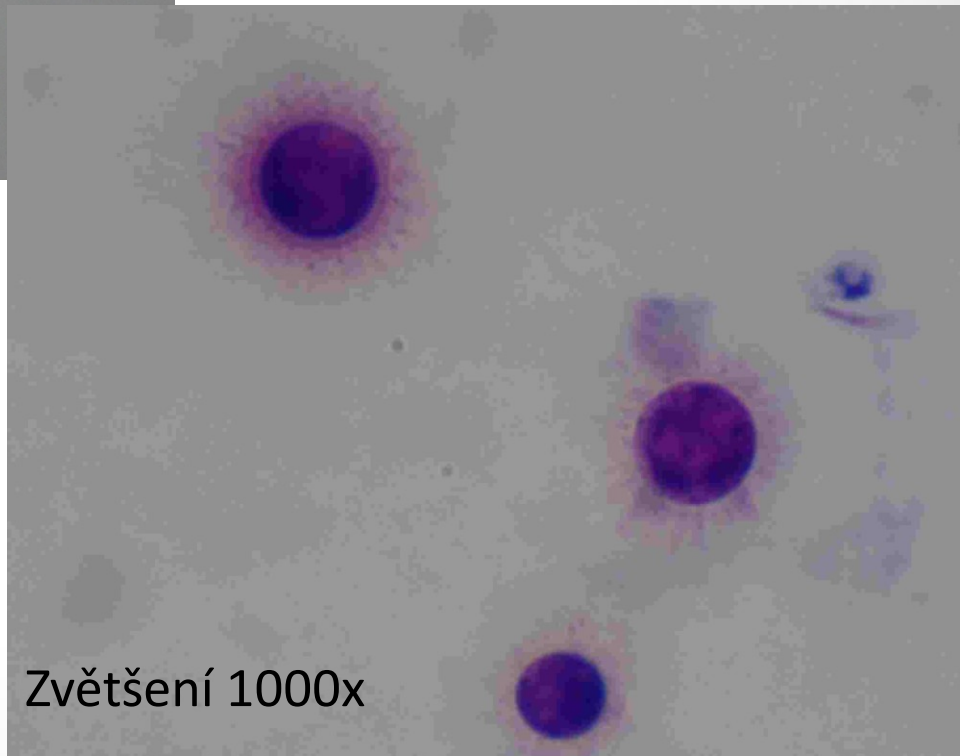

Cryptococcus neoformans

Zvětšení 400x

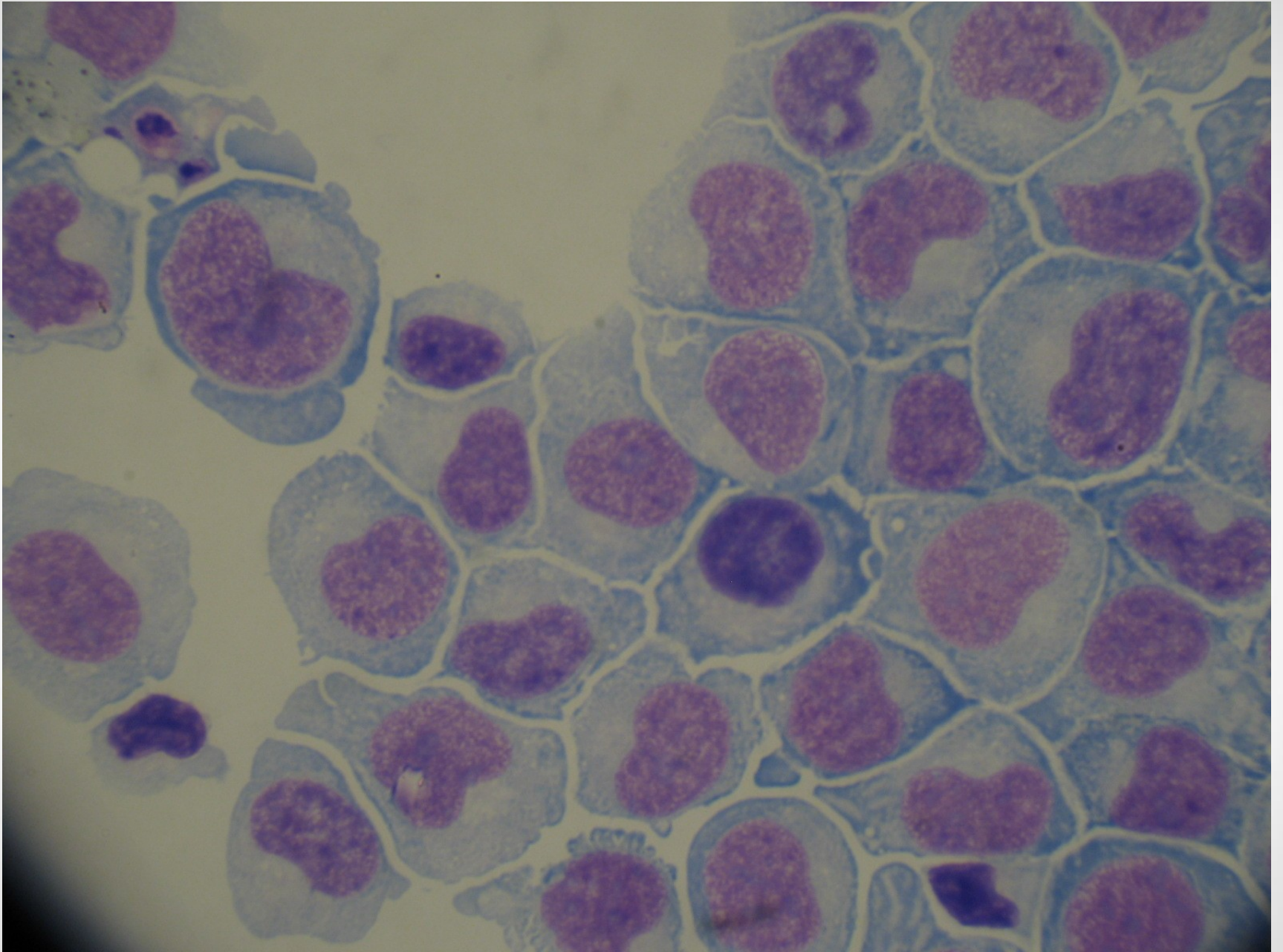
Zvětšení 1000x

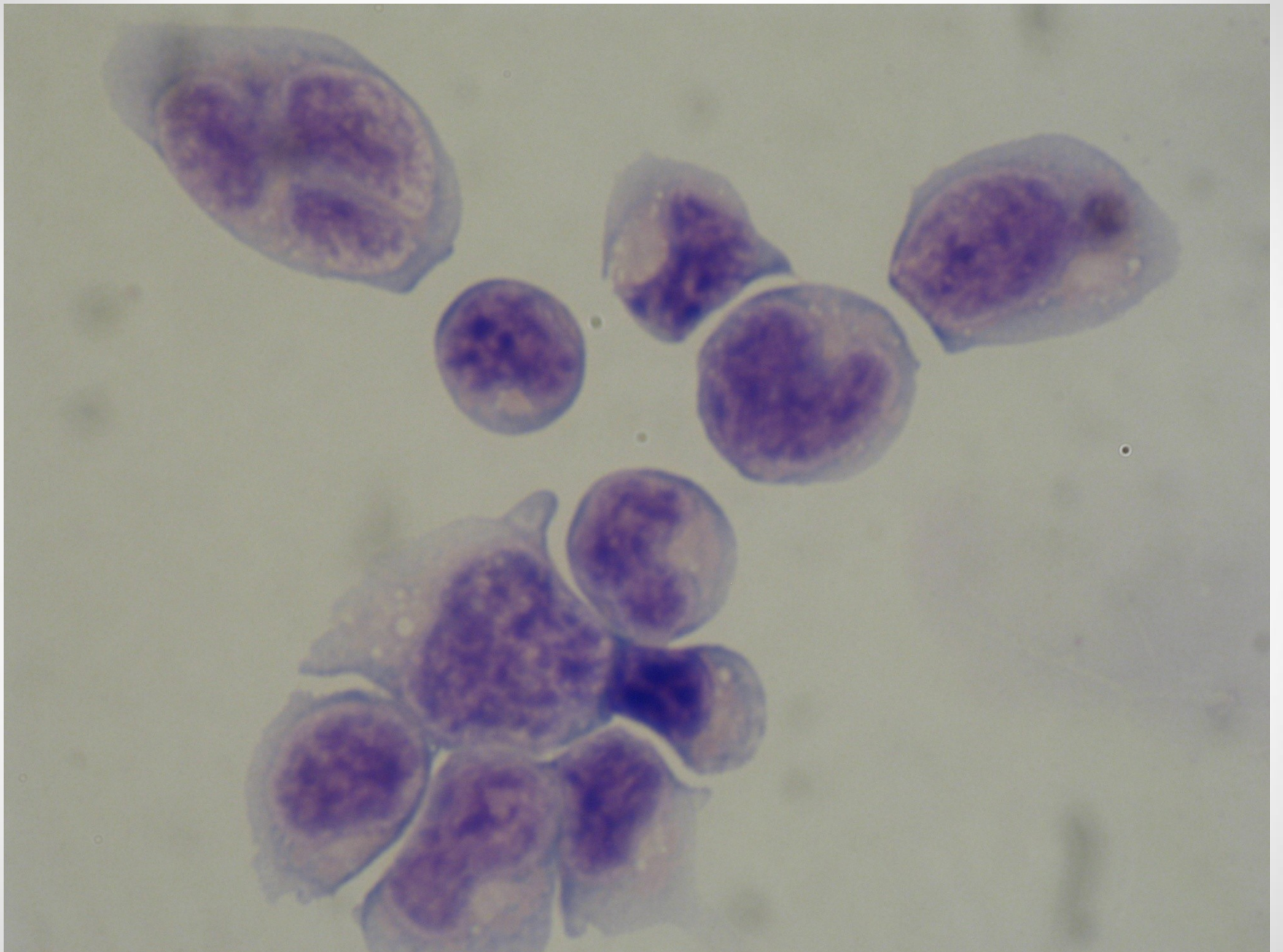
Nádorové buňky

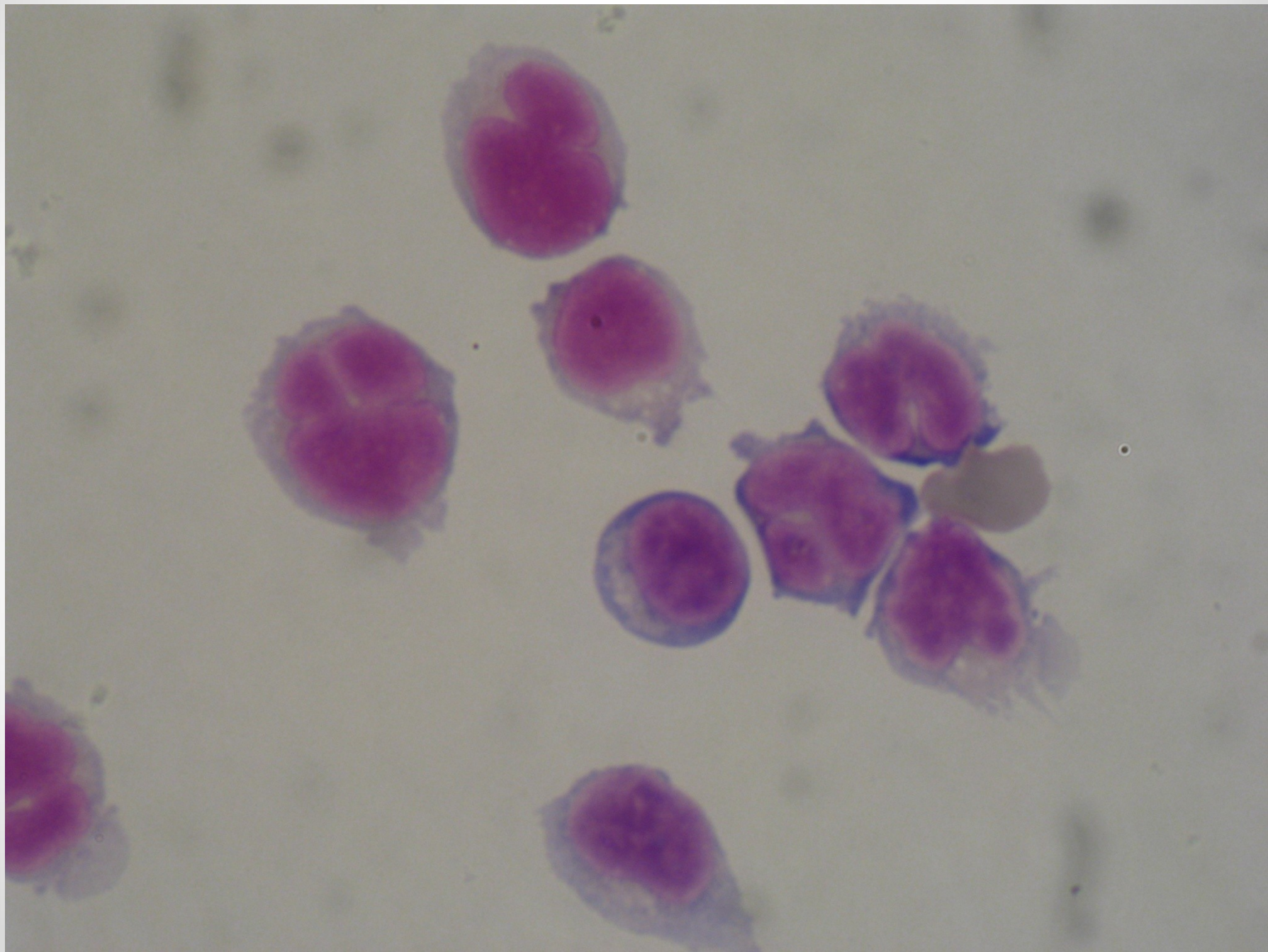
Kritéria malignity

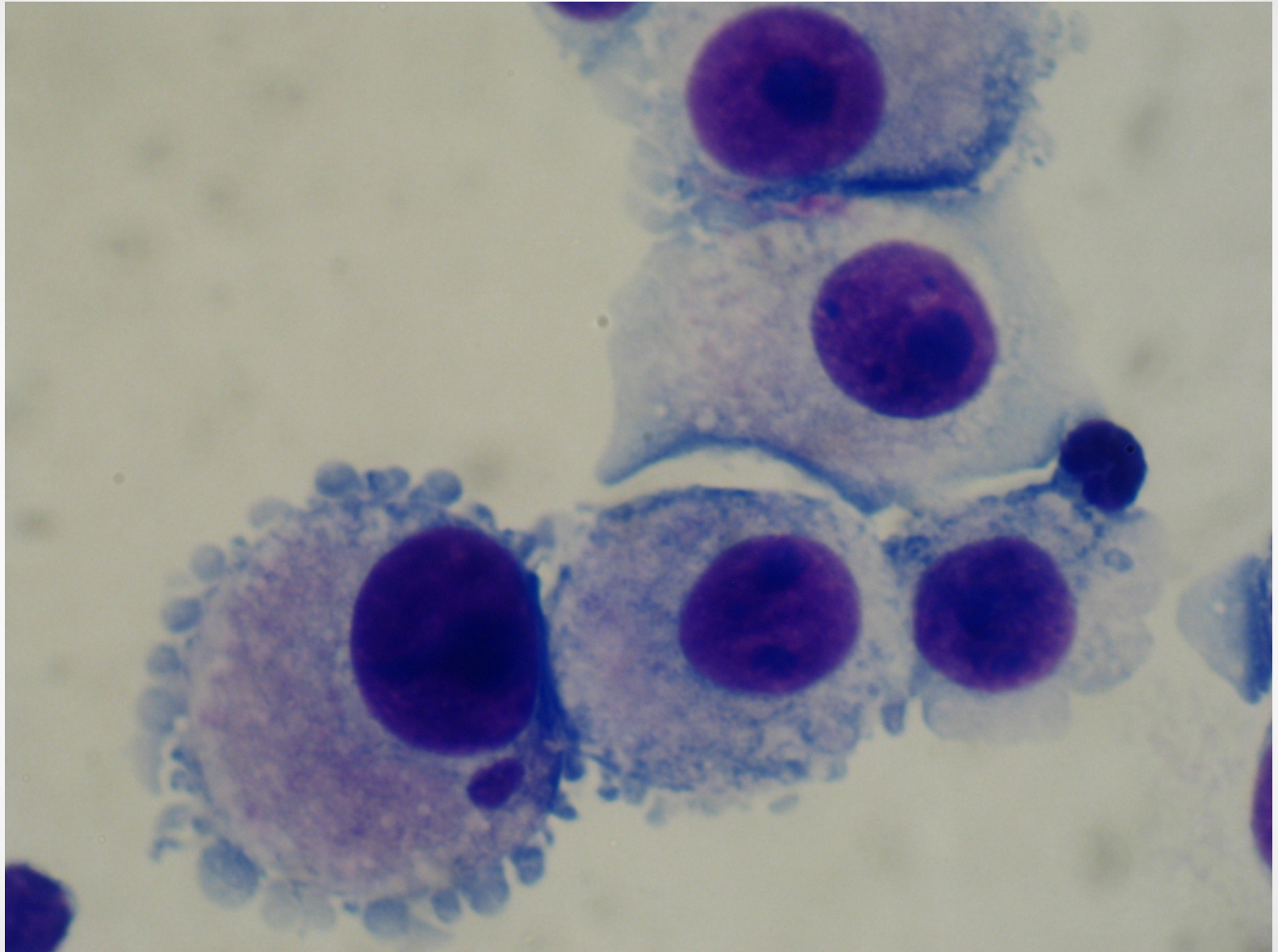
- Velké jádro, výraznější jadérka
- Časté dělení buněk
- Značná velikost
- Tendence k buněčným shlukům

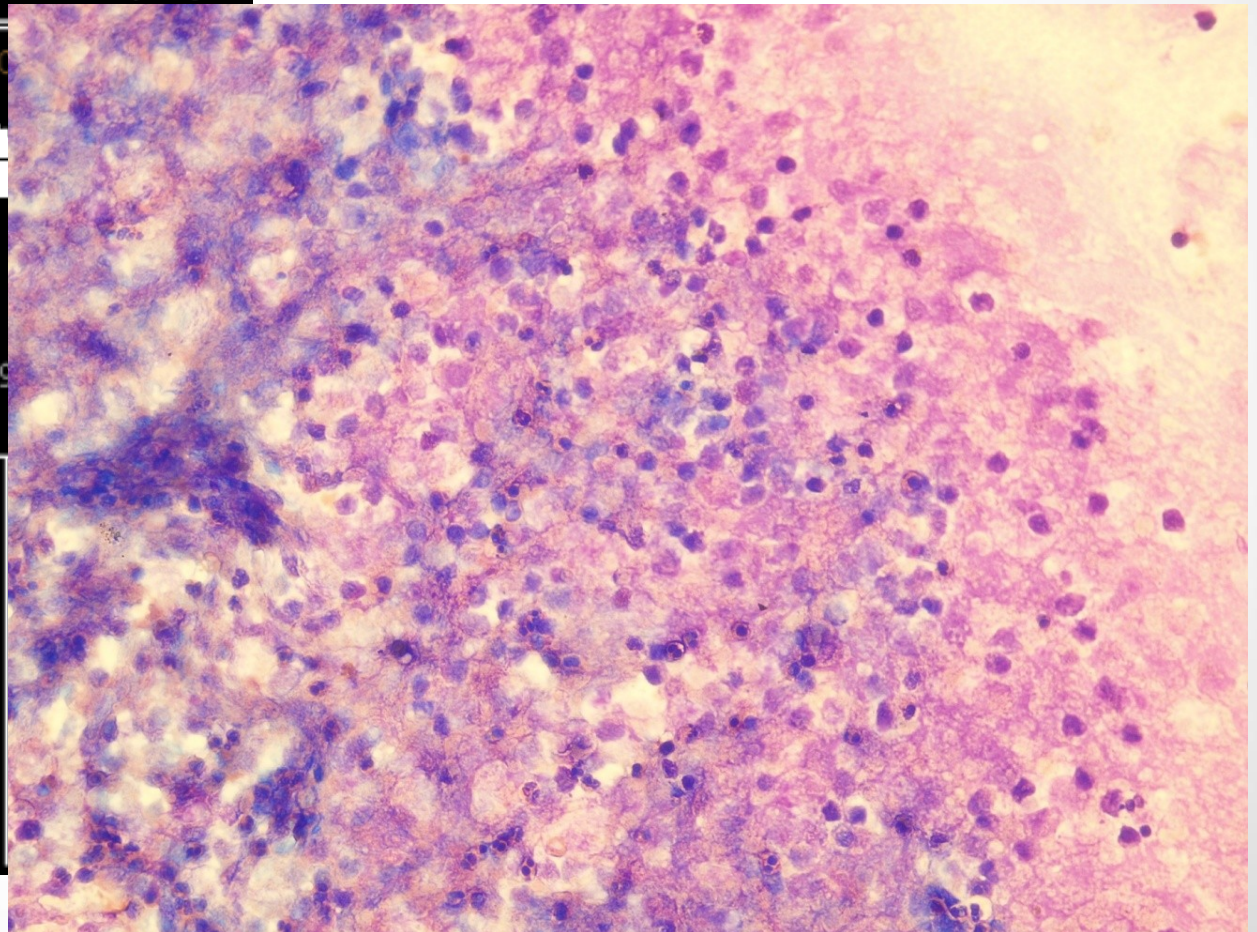

Nelze diferencovat leukocyty

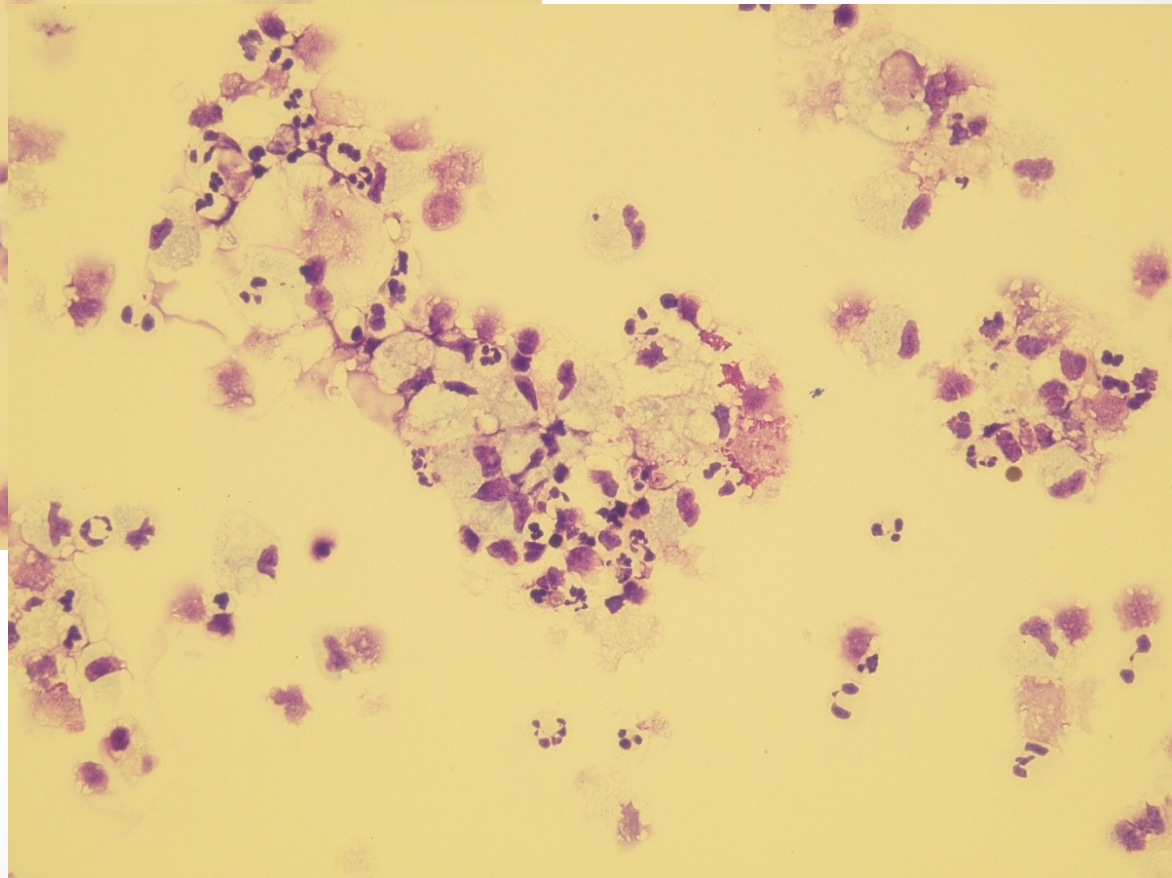
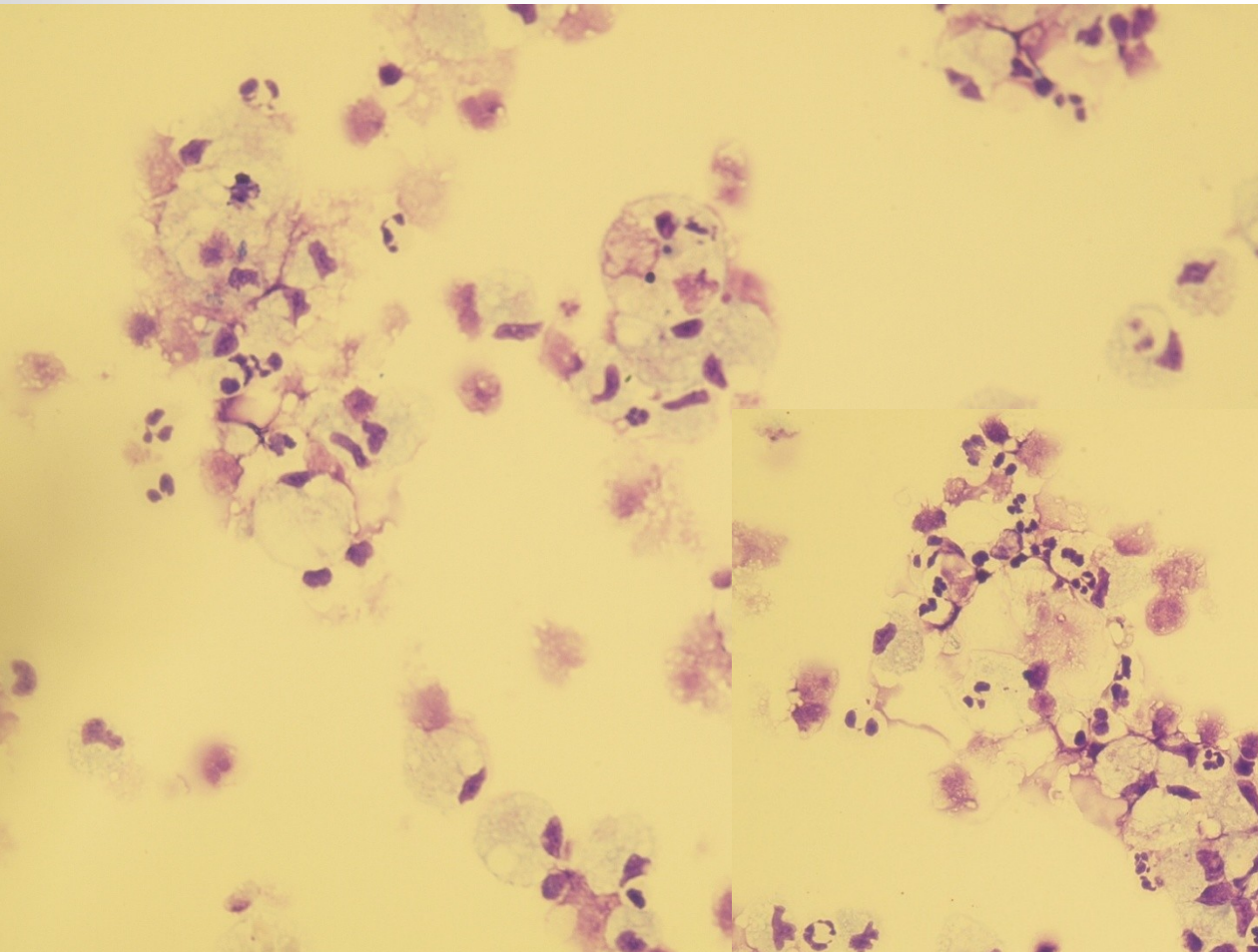
INFOLAB 13/02/20

Číslo, datum.. 3583/13/0
Oddělení..... 1331
Rodné číslo.. [redacted]
Jméno..... [redacted]
Diagnóza..... G001
Pojišťovna... 111
Lékař..... 72100033
Komentář.....
Dat. nar. 6/11/19
VYŠETŘENÍ.....

AKR =* Metod	ery = 440.0+
PSM =1123.0	LCB = 5.34+
CSFG= 3.4	K_LA= 109
CSLa= 11.2+	R_ex= 2016
MPre=žlutý -	M_ex= 2
MPo =čirý, n	D_ex= 13
Hbpr=++	h_ex= 23
Hbpo=+	m_ex= 6
mono=4210.0+	
poly=8420.0+	

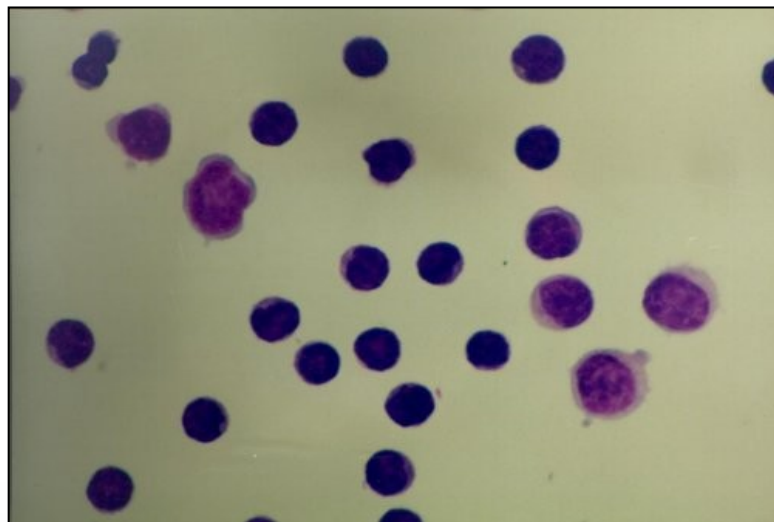

Nelze diferencovat leukocyty

Typy cytologických likvorových nálezů

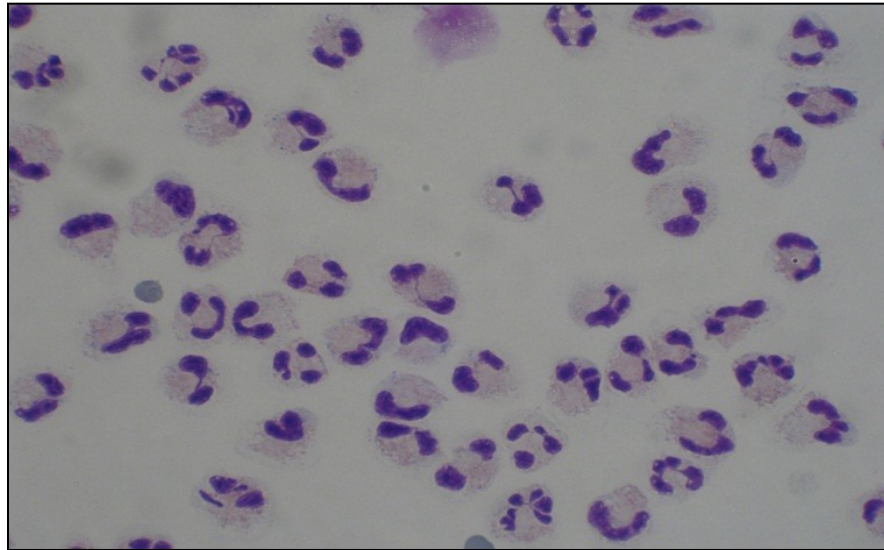
- **Lymfocytární pleocytóza** se vyskytuje u nehnisavých zánětlivých onemocnění (infekce virové, infekce způsobené borreliemi, leptospirami nebo bacily tuberkulózy)

- **Lymfocytární oligocytóza** se často nachází v počáteční fázi roztroušené sklerózy.

Typy cytologických likvorových nálezů

- **Granulocytární pleocytóza** s převahou neutrofilů se vyskytuje u hnisavých zánětů

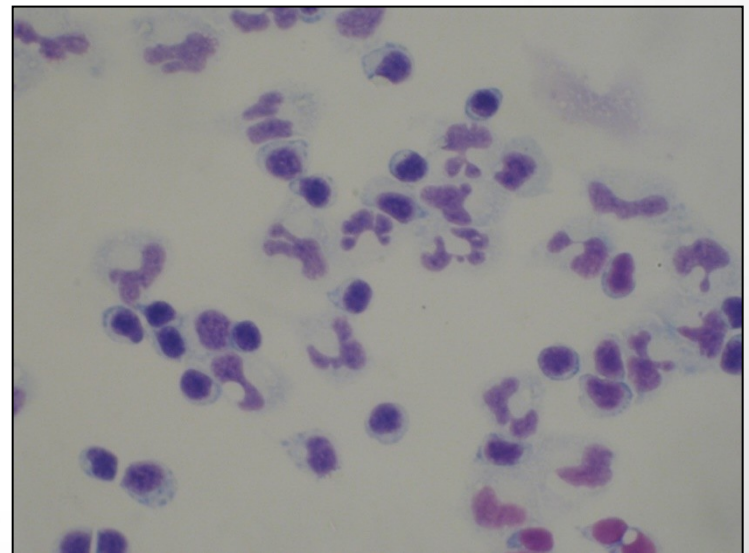
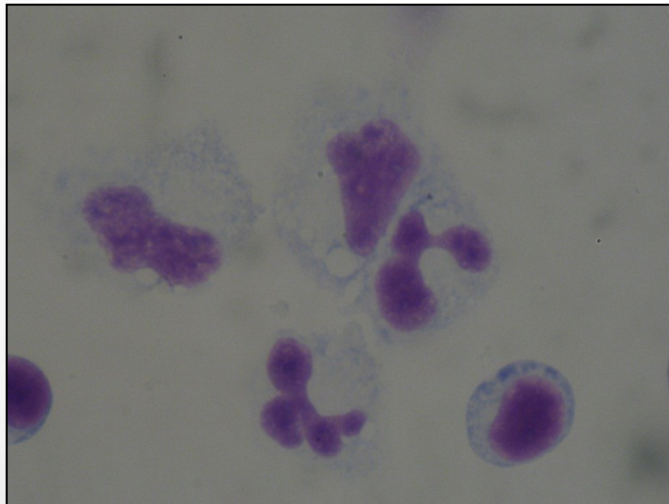

- **Granulocytární oligocytóza** je častá v počáteční fázi nehnisavých zánětů nebo mozkové ischemie

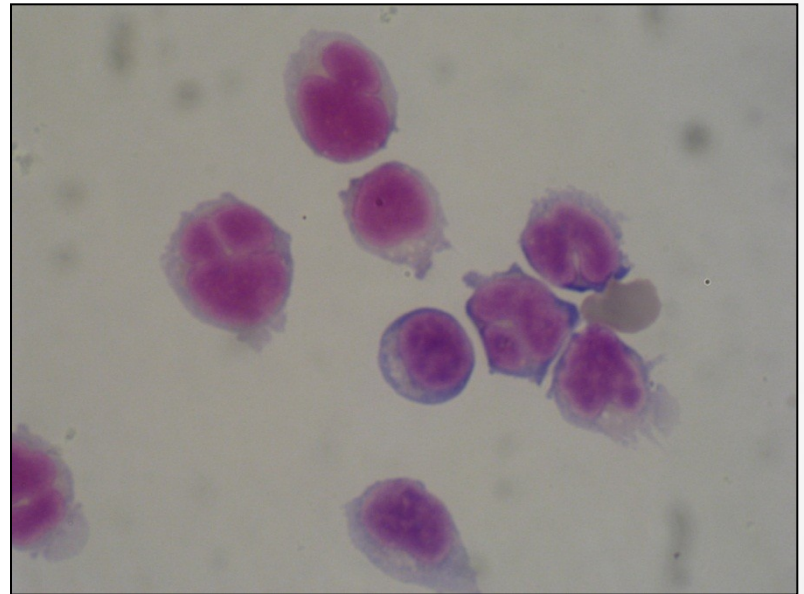
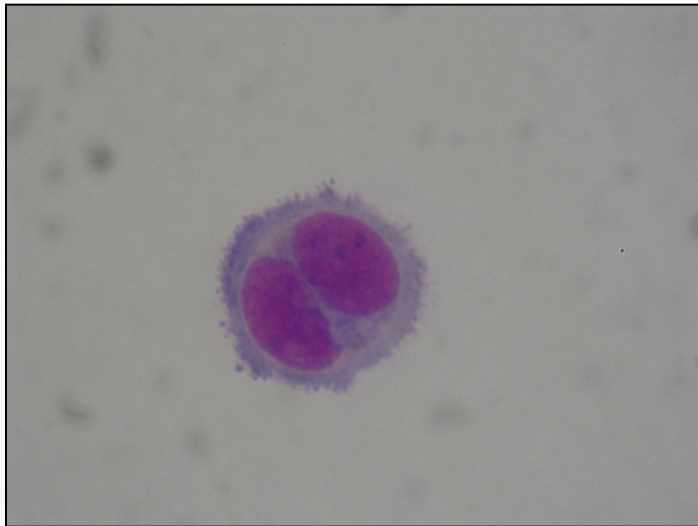
Typy cytologických likvorových nálezů

- **Monocytární pleocytóza** nebo **oligocytóza** s nálezem aktivovaných monocytů je nespecifickým nálezem charakteristickým pro neinfekční onemocnění – kompresivní syndrom, autoimunitní onemocnění. Nález je také charakteristický pro konečnou fázi zánětu.

Typy cytologických likvorových nálezů

- **Tumorózní pleocytóza** nebo **oligocytóza** svědčí pro maligní onemocnění.

Biochemické vyšetření

- Stanovení celkové bílkoviny
- Parametry energetického metabolismu – glukóza, laktát
- Hodnocení funkčnosti hematoliquorové bariéry – stanovení albuminu a výpočet Qalb.
- Vyjádření intratékální protilátkové odpovědi – stanovení imunoglobulinů, stanovení OP

Celková bílkovina

- Fyziologická hodnota 0,15 - 0,40 g/l (stoupá s věkem)
    - albumin, prealbumin, transferin, imunoglobuliny
    - haptoglobin, C-reaktivní protein, C3 a C4 složky komplementu, antitrombin III, α 1-antitrypsin
    - orosomukoid.
  - **Zvýš. CB**
    - Záněty
    - porucha cirkulace likvoru
    - intratekální syntéza Ig
- Stanovení-fotometrie

Glukóza

- Základní energetický zdroj nervové tkáně
- Hladina závisí na glykémii (60% sérové hladiny)
- **Snížení:**
  - bakteriální meningitida
  - nádory
  - krvácení

Metoda stanovení-fotometrie hexokinázová reakce

Laktát

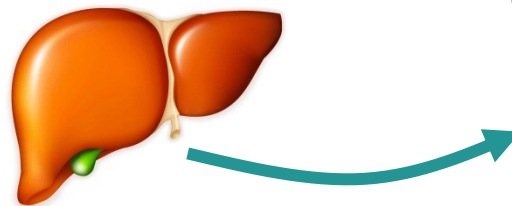
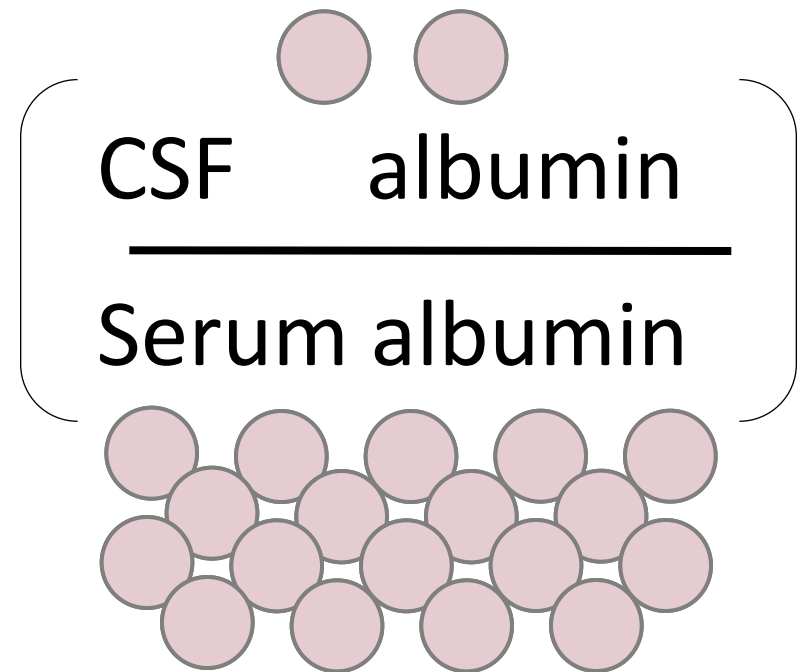
- Fyziologická hodnota 1,2-2,1 mmol/l
- Nezávisí na plazmatické koncentraci, prakticky neprochází přes hematoencephalickou bariéru
- **Zvýšení:**
  - Záněty – rozlišení virové a bakteriální meningitidy (produkován hlavně bakteriemi při anaerobní glykolýze)
  - Poruchy zásobení mozku kyslíkem – ischemie, krvácení
  - Zvýšení intenzity metabolismu – nádory

Albumin

- Tvorba v játrech
- Albumin v likvoru pouze z obvodové krve
- Hodnocení bariéry

Albuminový
kvocient
(Q_{Alb})

=

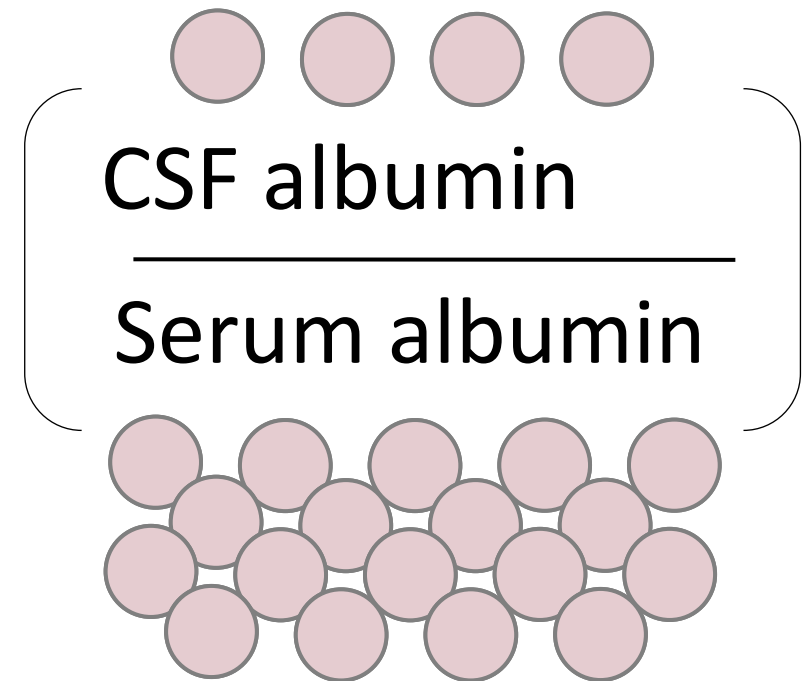
Albuminový kvocient (Q_{Alb})

Porucha bariéry

Albuminový
kvocient
(Q_{Alb})

=

Imunoglobuliny

- Zdroj – sérum
- Lokální syntéza (intratékální)
  - CSF-IgG: 12,0–40,0 mg/l
  - CSF-IgM: 0,2–1,2 mg/l
  - CSF-IgA: 0,2–2,1 mg/l

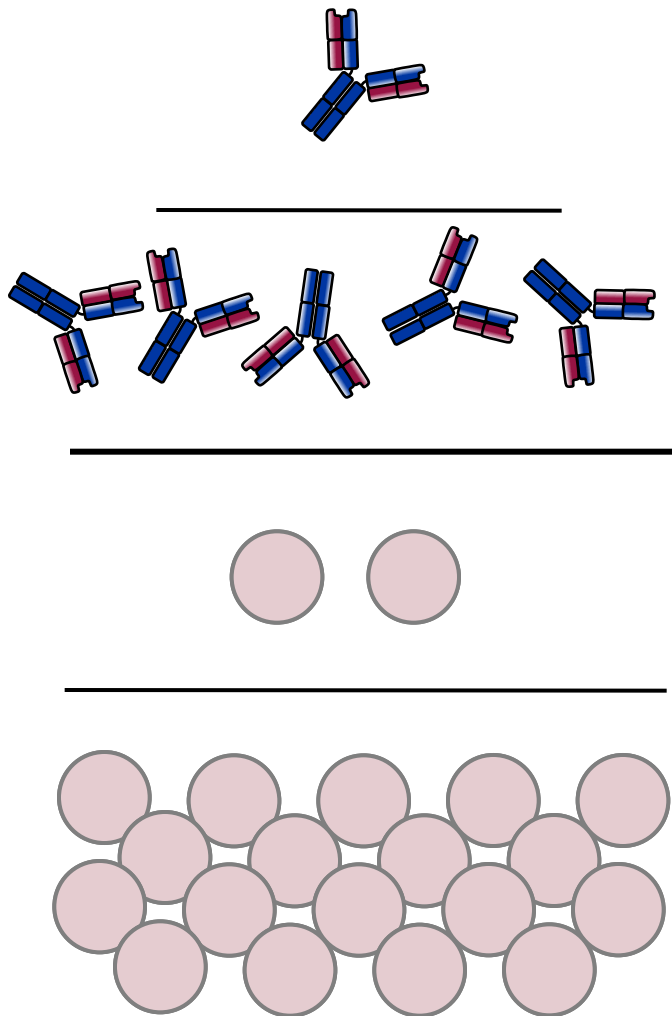
Humorální imunitní reakce v CNS

- IgG index $IgG_{index} = \frac{Q_{IgG}}{Q_{alb}}$ $IgG_{index} = \frac{IgG_{CSF}/IgG_{sérum}}{Alb_{CSF}/Alb_{sérum}}$
- Výpočet dle Reibera
- Kvalitativní-izoelektrická fokuzace – průkaz oligoklonálních proužků

$$\text{IgG index} = \frac{Q_{\text{IgG}}}{Q_{\text{Alb}}} = \frac{\left(\frac{\text{CSF IgG}}{\text{Serum IgG}} \right)}{\left(\frac{\text{CSF albumin}}{\text{Serum albumin}} \right)}$$

Normal individuals

CSF

IgG

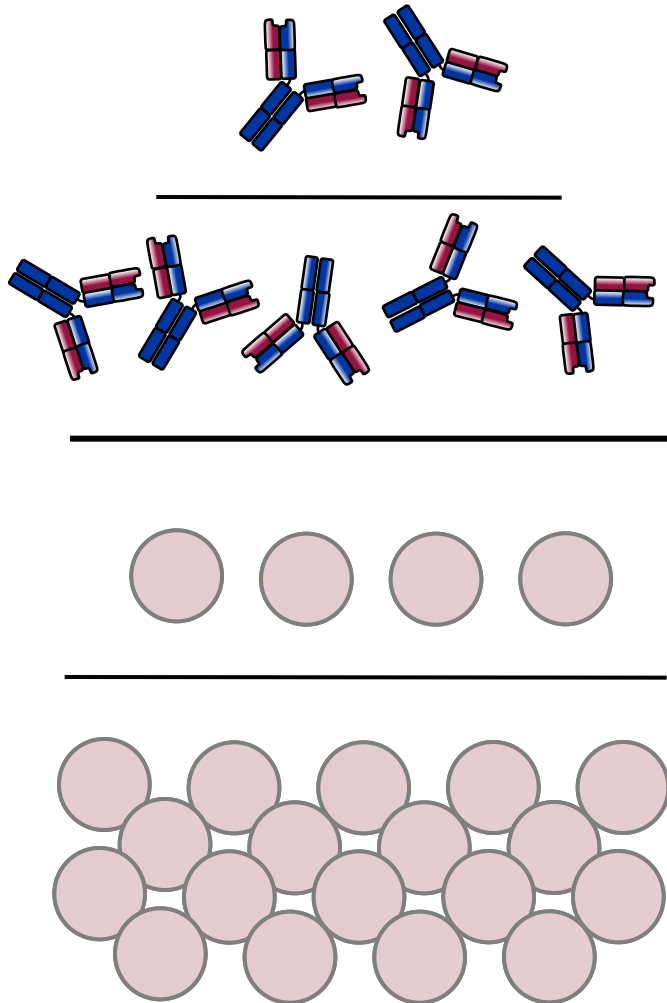
Serum IgG

CSF

albumin

Serum albumin

Impaired blood brain barrier

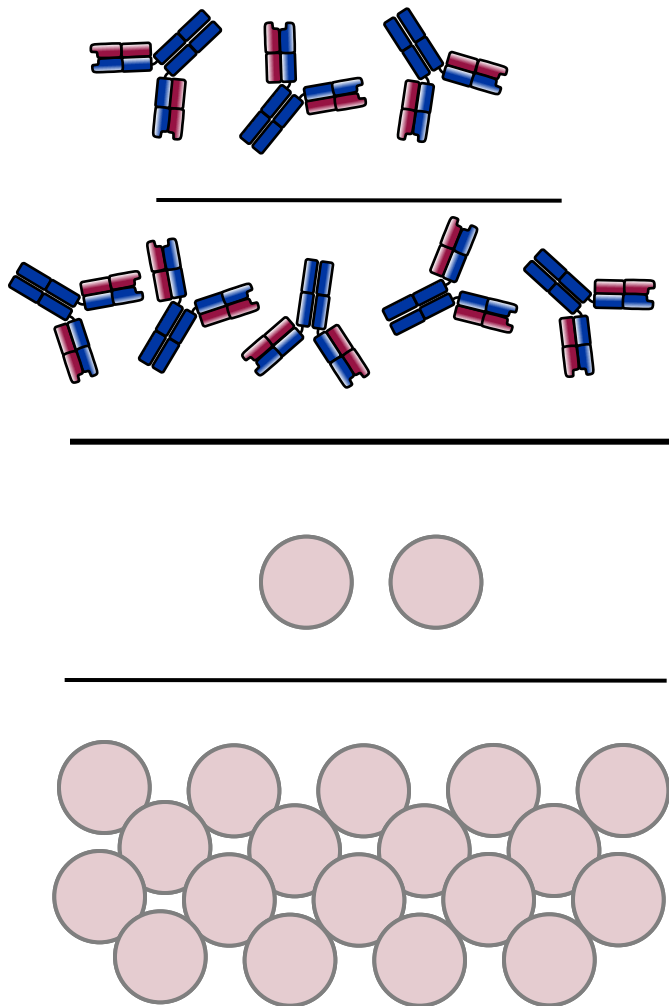

=

$$\left(\frac{\text{CSF IgG}}{\text{Serum IgG}} \right)$$

$$\left(\frac{\text{CSF albumin}}{\text{Serum albumin}} \right)$$

Multiple sclerosis

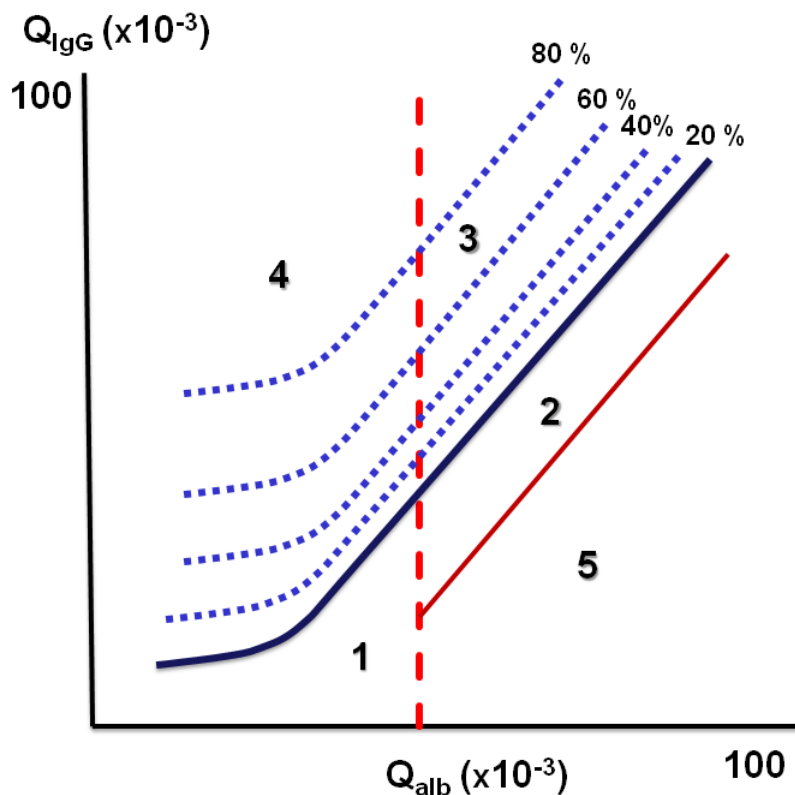
CSF IgG

Serum IgG

CSF albumin

Serum albumin

Výpočet dle Reibera

Oblast 1 – normální nález;

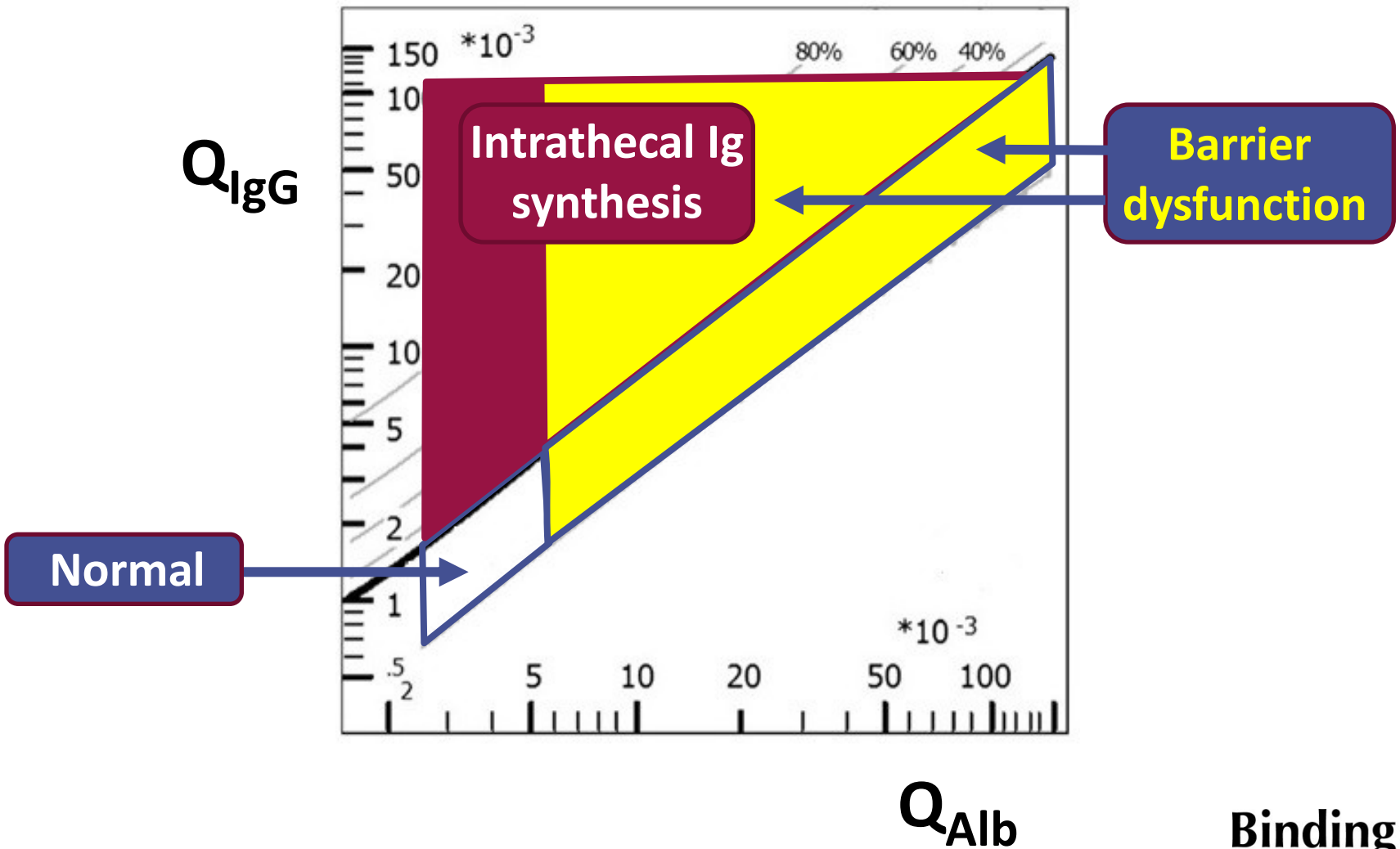
Oblast 2 – izolovanou poruchu hematolikvorové bariéry bez lokální syntézy Ig

Oblast 3 – poruchu hematolikvorové bariéry společně s intratékální syntézou I

Oblast 4 – izolovaná intratékální syntéza Ig bez poruchy hematolikvorové bariéry;

Oblast 5 – oblast analytických chyb.

Reibergram

Kvalitativní průkaz intratékální syntézy IgG

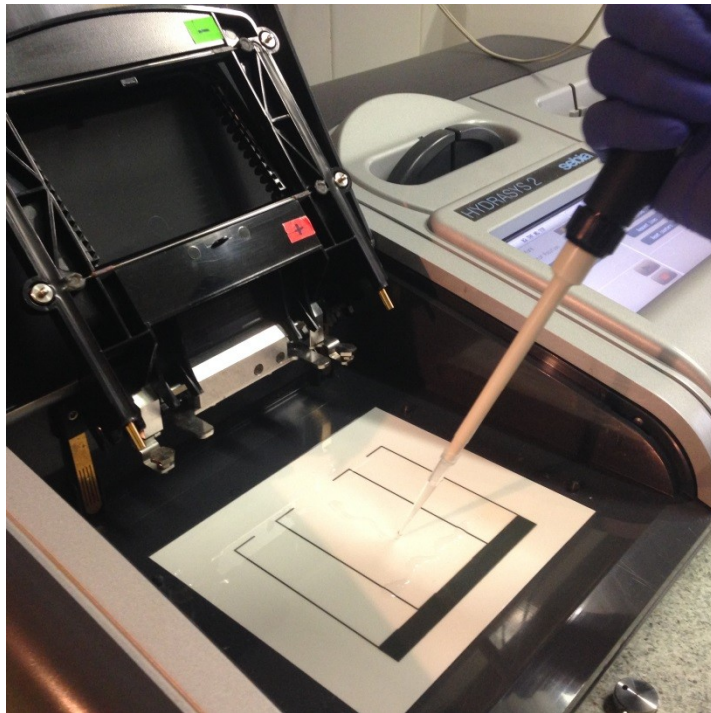
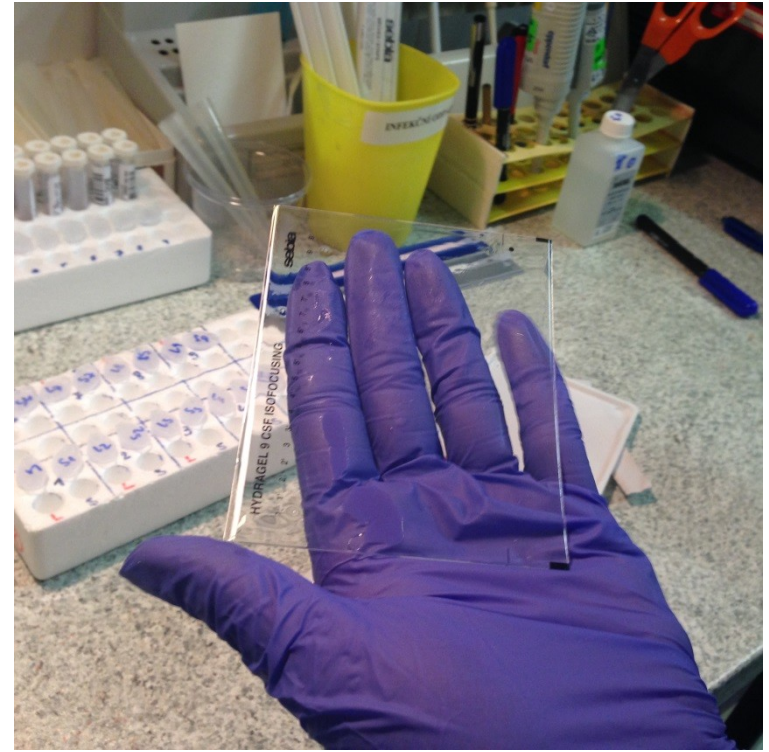
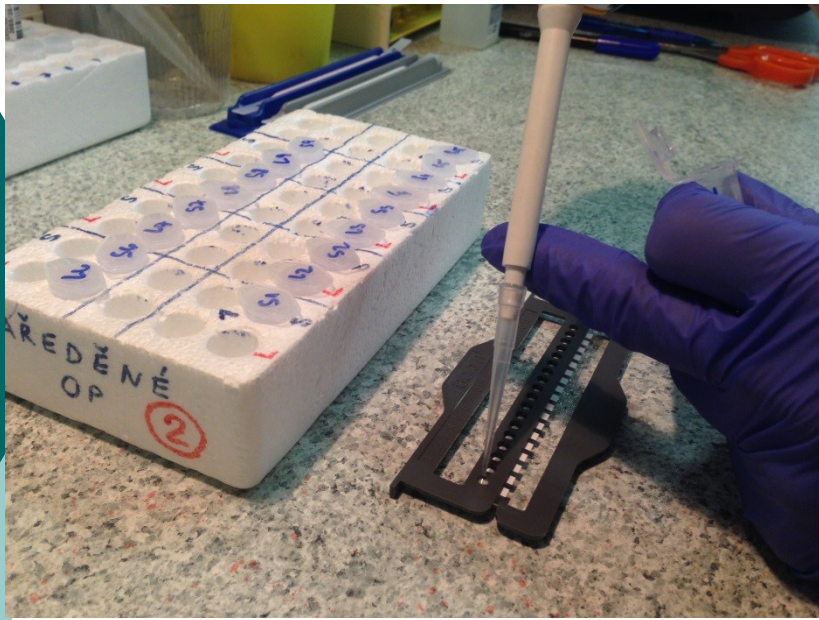
Oligoklonální pásy

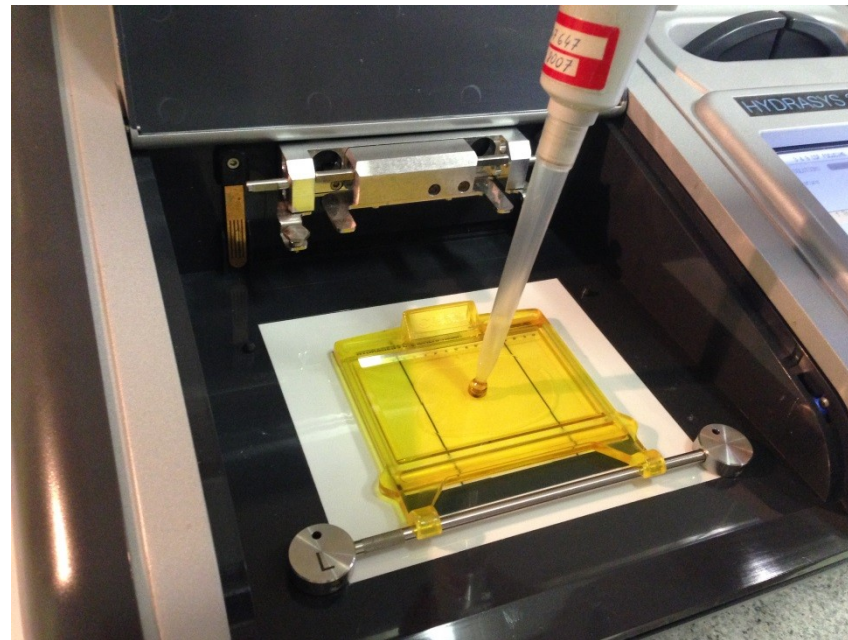
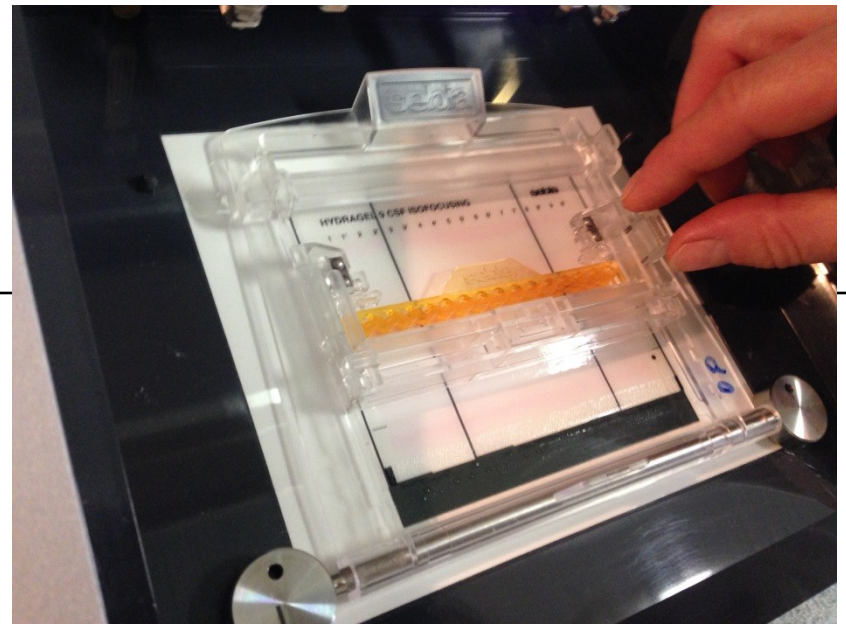

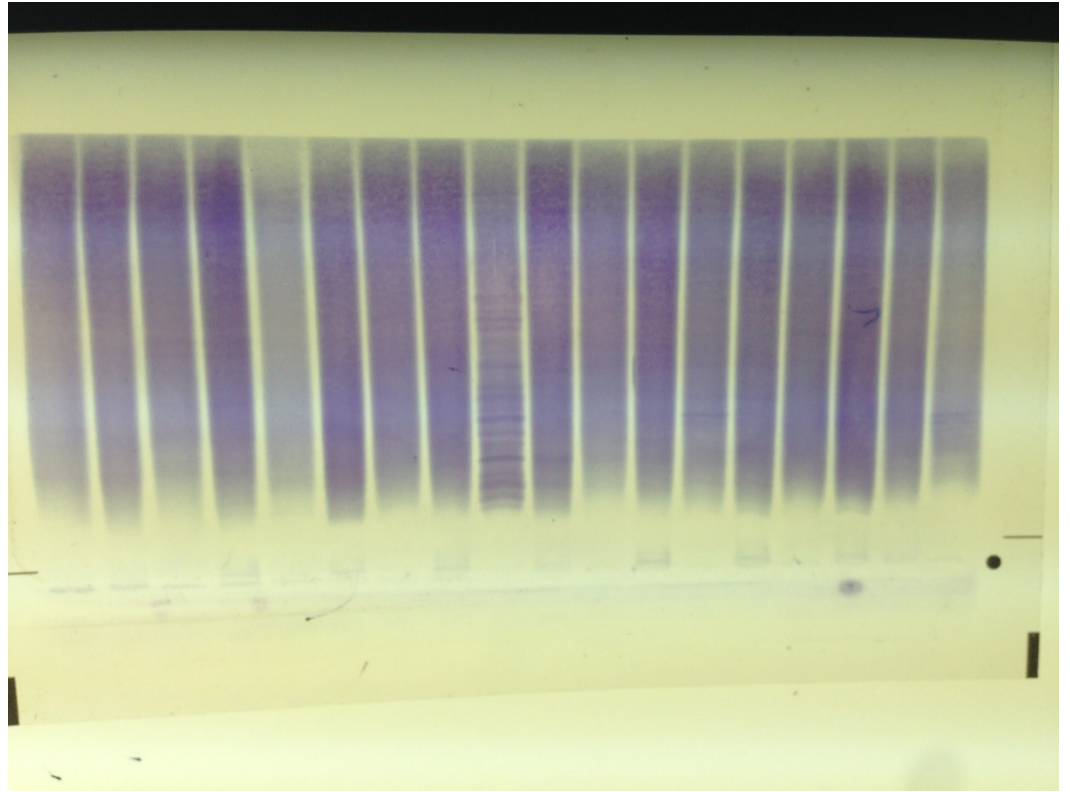
- Elektroforéza v gradientu pH – rozdělení podle izoelektrického bodu jednotlivých bílkovin
- Současně se analyzuje i sérum

CSF S

Typ 1

CSF S

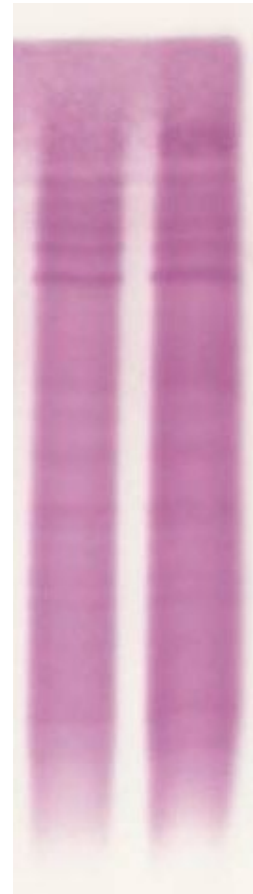
Typ 2

CSF S

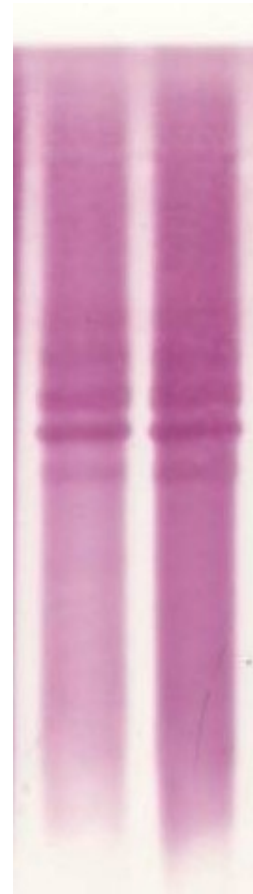
Typ 3

CSF S

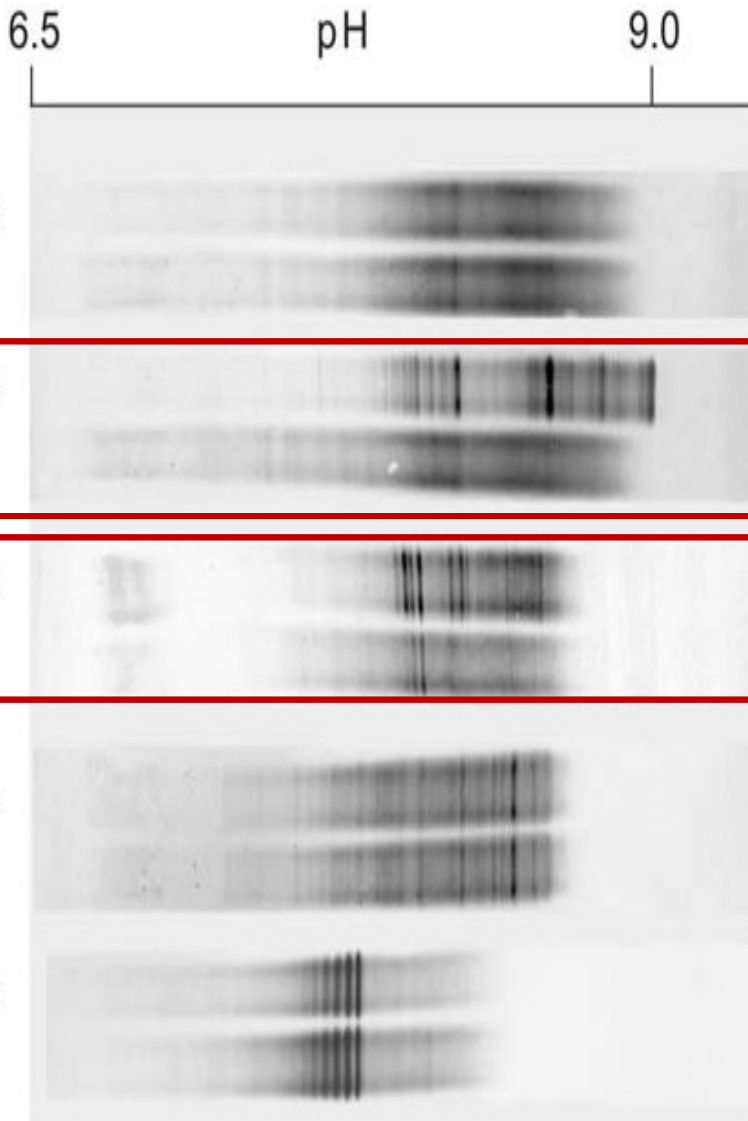
Typ 4

CSF S

Typ 5

Oligoclonal bands (OCB)

Normal

OCB in CSF only:
Intrathecal IgG synthesis

MS

Additional OCB in CSF:
Intrathecal IgG synthesis

MS

Identical OCB in Serum and CSF:
Systemic infection

Monoclonal IgG:
Identical in Serum and CSF

Tumorové markery

- β_2 mikroglobulin
- AFP, HCG
- NSE
- CEA

Průkaz likvorey

Likvoreja – závažný stav s komunikací likvorových cest
Detekce likvoru je možná stanovením parametru specifického pro likvor.

β2 transferin

